

การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นางสาวอิงลดา ปิยะกาญจน์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Media Exposure of Agriculturists Regarding Organic Agriculture
in Thung Sub-district, Chaiya District, Surat Thani Province**

Miss Inglada Piyakarn

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Communication Arts
School of Communication Arts
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ชื่อและนามสกุล นางสาวอิงลดา ปิยะกาญจน์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

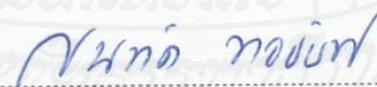
(รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยนัตร์ ล้อมชวการ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันทิต ทองรินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว่ำอิสระ** การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้ศึกษา นางสาวอิงลดา ปิยะกาญจน์ รหัสนักศึกษ 2541500498

ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ
ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3) อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท ระยะเวลาในการทำเกษตรอินทรีย์ระหว่าง 6-10 ปี 2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์ และสื่อบุคคล ตามลำดับ ส่วนใหญ่ฟังรายการวิทยุทุกวันขณะเดินทางในช่วงเช้า และชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สัปดาห์ละ 3-4 วันในช่วงเช้าและจากสื่อบุคคลในช่วงเย็น ณ ที่ประชุม ประจำทุกเดือน 3) กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ คือ ด้านผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาคือ ตลาดสำหรับการผลิต งบประมาณ ชนิดของพืช ระบบน้ำที่ใช้ การใช้ปุ๋ย สถานการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ ที่ปรึกษาด้านเกษตรอินทรีย์ ดินที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ ตามลำดับ 4) อุปสรรคในการเปิดรับสื่อ คือ มีเวลาจำกัดในการฟังและชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเช้าเนื่องจากต้องเดินทางไปทำงาน

คำสำคัญ การเปิดรับสื่อ เกษตรอินทรีย์

Independent Study title: Media Exposure of Agriculturists Regarding Organic Agriculture in Thung Sub-district, Chaiya District, Surat Thani Province

Author: Miss Inglada Piyakarn; **ID:** 2541500498;

Degree: Master of Communication Arts; **Independent Study advisor:** Theerarux Photisuwan, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the level of exposure to media about organic farming of farmers in Thung Sub-district, Chaiya District, Surat Thani Province; 2) their demand for content about organic farming; and 3) obstacles to their access to media about organic farming.

This was a quantitative research based on a survey of 400 sample farmers who were engaged in organic farming in Thung Sub-district, Chaiya District, Surat Thani Province. The sample population was chosen through purposive sampling. The data collection tool was a questionnaire. Data were statistically analyzed using frequency and percentage.

The results showed that 1) the majority of samples was male, in the 41-50 age range, and educated to upper secondary or vocational school level. They earned an average income of over 15,000 baht a month and had done organic farming for 6-10 years. 2) The majority said they were exposed to media about organic farming through the radio most often, followed by TV and personal media. Most of them listened to a radio program about organic farming every morning while travelling to work and watched a TV program about organic farming 3-4 days a week, also in the morning. They were exposed to personal media about organic farming at a monthly meeting held in the evening. 3) The topic that they most desired to learn more about was profits from organic farming, followed by markets for their products, budgeting, plant varieties, irrigation systems, use of fertilizer, the status of organic farming, organic farming methods, organic farming consultants, and suitable soil types, in that order. 4) The major obstacle the farmers reported in accessing media about organic farming was that they had only a limited amount of time during the morning to listen to or watch programs.

Keywords: Media Exposure, Organic Agriculture

กิตติกรรมประกาศ

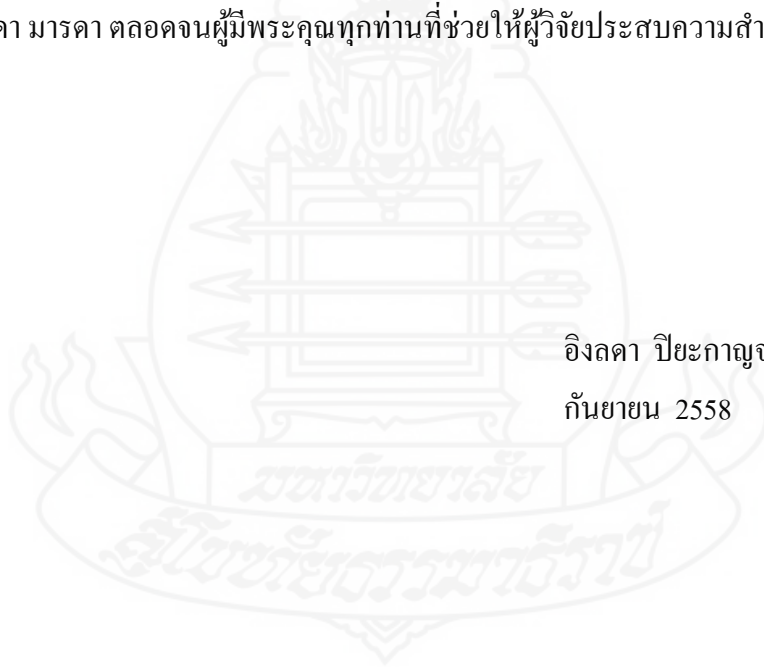
การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาและประธานกรรมการสอบการศึกษา ค้นคว้าอิสระที่ให้ความอนุเคราะห์คำแนะนำ ปรึกษา และได้ติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ รศ.ดร. ปิยฉัตร ล้อมชวการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเสียสละ เวลามาเป็นกรรมการในการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน จึงขอ กราบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณการสนับสนุนและกำลังใจจากครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักศึกษา ทุกท่านให้ความช่วยเหลือ เสียสละให้ข้อมูล จึงทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบเป็นเครื่องบูชาพระรัตนตรัย พระคุณบิดา มารดา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

อิงลดา ปิยะกาญจน์

กันยายน 2558

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกษตรอินทรีย์ คือการทำการเกษตรด้วยหลักธรรมชาติ บนพื้นที่การเกษตรที่ไม่มีสารพิษตกค้างและหลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศเพื่อส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความหลากหลายทางชีวภาพ ในระบบนิเวศน์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนสู่สมดุลธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์หรือสิ่งที่ได้มาจากการตัดต่อพันธุกรรม ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีแผนการจัดการอย่างเป็นระบบในการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ได้ผลผลิตสูงอุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดภัยโดยมีต้นทุนการผลิตต่ำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และอิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมวลมนุษยชาติการใช้ทรัพยากรดินโดยไม่คำนึงถึงผลเสียของ ปุ๋ยเคมีสังเคราะห์ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในแร่ธาตุและกายภาพของดินทำให้สิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดินนั้นสูญหายและไร้สมรรถภาพความไม่สมดุลนี้เป็นอันตรายยิ่งกระบวนการนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างต่อเนื่อง ผืนดินที่ถูกผลาญไปนั้น ได้สูญเสียความสามารถในการดูดซับแร่ธาตุ ทำให้ผลผลิตมีแร่ธาตุ วิตามิน และพลังชีวิตต่ำเป็นผลให้เกิดการขาดแคลนธาตุอาหารรองในพืช พืชจะอ่อนแอ ขาดภูมิคุ้มกันโรคและทำให้การคุกคามของแมลง และเชื้อโรคเกิดขึ้นได้ง่ายซึ่งจะนำไปสู่การใช้สารเคมีฆ่าแมลงและเชื้อราเพิ่มขึ้น ดินที่เสื่อมคุณภาพนั้น จะเร่งการเจริญเติบโตของวัชพืชให้แข่งกับพืชเกษตรและนำไปสู่การใช้สารเคมีสังเคราะห์กำจัดวัชพืช ขอบบ่งชี้เช่นนี้ก่อให้เกิดวิกฤติในห่วงโซ่อาหารและระบบการเกษตรของเราซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมอย่างยิ่ง (<http://www.organic.moc.go.th/sites/default/files/publication/agri.doc> สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2557)

หลักการเกษตรอินทรีย์ประกอบด้วย 4 มิติ คือ สุขภาพ นิเวศวิทยา ความเป็นธรรมและการดูแลเอาใจใส่ (<http://www.environnet.in.th/?p=7386> สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2557)

1) มิติด้านสุขภาพ “เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องช่วยสร้างเสริมสุขภาพของดิน พืช สัตว์มนุษย์ และโลกอย่างเป็นองค์รวมดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้พืชพรรณต่างๆ ที่ผลิตจากผืนดินดังกล่าวมีสุขภาพที่ดี และจะส่งผลต่อสุขภาพที่ดีและสมบูรณ์ของสัตว์เลี้ยงและมนุษย์ที่อาศัยพืชพรรณเหล่านั้นเป็นอาหาร การมีสุขภาพที่ดีไม่ใช่เพียงแค่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ หากรวมถึงการ

ความเป็นอยู่ที่ดีทางกายภาพ จิตใจ สังคม และสภาพแวดล้อมแสดงให้เห็น ได้จากการมีภูมิคุ้มกันต้านทาน ต่อโรค ความสามารถในการฟื้นตัวของร่างกายจากการเจ็บป่วยได้เร็วขึ้น เป็นต้น เกษตรอินทรีย์มุ่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพสูง มีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อสนับสนุนให้มนุษย์ได้มีสุขภาพที่ดีขึ้น การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เวชภัณฑ์สัตว์ และสารปรุงแต่งอาหารที่อาจส่งผลให้เกิดอันตราย ต่อสุขภาพของดิน พืช สัตว์ มนุษย์ จึงไม่นำมาใช้โดยเด็ดขาด

2) มิติด้านนิเวศวิทยา “เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของระบบนิเวศ และวัฏจักรที่มีชีวิต โดยการทำงานร่วมกัน เลียนแบบวิถีทางธรรมชาติ และช่วยให้ดำรง สภาพแวดล้อมเดิมและวัฏจักรของสิ่งมีชีวิตดังกล่าว” มิติด้านนิเวศวิทยามองเกษตรอินทรีย์ในฐานะ องค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศที่มีชีวิต ดังนั้น การผลิตจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของวิถีแห่งระบบ นิเวศ และการหมุนเวียน การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือหาของป่า จะต้องสอดคล้องกับวัฏจักร ธรรมชาติและความสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีลักษณะของระบบนิเวศที่เป็น เฉพาะพื้นที่ ดังนั้น การจัดการเกษตรอินทรีย์จึงต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นระบบนิเวศ ภูมินิเวศ วัฒนธรรม และเหมาะสมกับขนาดของการผลิต ปัจจัยในการผลิตทั้งวัสดุ สิ่งของ และพลังงานต้อง ควรใช้ในปริมาณที่ลดลงโดยใช้หลักการหมุนเวียน การใช้ซ้ำ และการใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อ ลดการใช้ทรัพยากรและอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิต การแปรรูป การค้า และการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ต้องช่วยกัน ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่ของภูมิทัศน์ สภาพอากาศ ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ ความหลากหลายทาง ชีวภาพ คุณภาพอากาศและน้ำ

3) มิติด้านความเป็นธรรม “เกษตรอินทรีย์ควรดำเนินอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็น ธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปและโอกาสในการดำเนินชีวิต” ความเป็นธรรมหมายถึง ความเท่าเทียมกัน ความเคารพกัน ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมในการรักษาโลกที่ทุกสิ่งอาศัยอยู่ ร่วมกัน ทั้งระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง และกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และกับธรรมชาติ ผู้ที่ดำเนินการด้าน เกษตรอินทรีย์จะต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมต่อกันกับชนทุกกลุ่มและทุกระดับที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกษตรอินทรีย์ ทั้งเกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย ผู้ค้า และ ผู้บริโภค การทำเกษตรอินทรีย์จะช่วยให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับทุกคน ผลิตอาหารที่มีคุณภาพ อย่างเพียงพอ และช่วยลดปัญหาความยากจน สำหรับความเป็นธรรมต่อสัตว์ เกษตรอินทรีย์ต้องจัด สภาพการเลี้ยงให้สอดคล้องกับลักษณะตามธรรมชาติของปศุสัตว์ และดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ อย่างเหมาะสม ความเป็นธรรมต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น การใช้ทรัพยากรในการ ผลิตและการบริโภคควรมีความเป็นธรรมทั้งทางสังคมและทางนิเวศวิทยา คำนึงถึงผลกระทบต่อ คนรุ่นหลัง ภายใต้มิตินี้ ความเป็นธรรมถูกนำมาใช้กับระบบการผลิต การจัดส่ง และการค้าเกษตร

กระทรวงสาธารณสุข ได้ทำงานเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาเพื่อมุ่งหวังลดการใช้สารเคมีมากที่สุด4) หยุดโฆษณาการใช้สารเคมีผ่านโทรทัศน์เช่นเดียวกับสุราแต่ดูเหมือนว่ายังมีการใช้สารเคมีของ เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (<http://www.isranews.org/thairefrom-news-labor-quality/item/31628-rice>/สืบค้นวันที่ 27 กรกฎาคม 2557)

โครงการรับจำนำข้าว 1.5 หมื่นบาท/ตันเป็นตัวอย่างที่ส่งผลให้ชาวนาใช้สารเคมีในการผลิตข้าวมากขึ้น เพื่อหวังเพิ่มปริมาณการผลิตโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาต่อสุขภาพและ สิ่งแวดล้อม แม้ปัจจุบันคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายเลิกโครงการดังกล่าวและมี คำสั่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีมาตรการลดต้นทุนการผลิต แต่ดูเหมือนจะไม่เป็นผลให้เกิด การลดใช้สารเคมีได้

เกษตรกรอินทรีย์ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเกษตรแบบยั่งยืน และมีการผสมผสาน เทคนิคการเกษตรจากหลากหลายระบบ แต่สิ่งที่ทำให้เกษตรกรอินทรีย์แตกต่างไปจากระบบ การเกษตรอื่นๆ คือ การมีมาตรฐานควบคุม และการตรวจสอบรับรอง โดยเกือบทั้งหมดของปัจจัยที่ เป็นสารสังเคราะห์ถูกห้ามใช้ ในขณะที่ต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน (FAO.1999)ปุ๋ยอินทรีย์เป็นทางเลือกใหม่ของเกษตรกรเนื่องจากปุ๋ยอินทรีย์มีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมีและ ปุ๋ยอินทรีย์จะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาในระยะยาว แต่ช่วยปรับปรุงดินให้ดีขึ้น โดยเฉพาะ คุณสมบัติทางกายภาพของดิน เช่น ความโปร่ง ความร่วนซุย ความสามารถในการอุ้มน้ำ และการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ตลอดจนไม่มีสารพิษตกค้างต่อผู้บริโภคเนื่องจาก ปุ๋ยอินทรีย์เป็นปุ๋ยที่ได้จากการนำซากสิ่งมีชีวิตใส่ลงในดินเพื่อเพิ่มเติมอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนั้น ปุ๋ยอินทรีย์จึงมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว รวมทั้งช่วยเพิ่มปัจจัยการผลิตและลด ต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรโดยใช้การพัฒนาทางเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้ให้เป็นประโยชน์และ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำหรับ ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัด สุราษฎร์ธานี ก็เช่นเดียวกันพบข้อมูลที่สอดคล้อง กันเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทำการเกษตรด้วยปุ๋ยเคมีในพื้นที่ที่รุนแรงมากขึ้น สถาบันชุมชน เกษตรกรรมยั่งยืน (2554) พบว่าผลเสียของการใช้ปุ๋ยเคมีนั้นพบอาการเจ็บป่วยของเกษตรกรหลัง การสัมผัสปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาด้านระบบกล้ามเนื้อเส้นเอ็น กระดูกและข้อมากขึ้นร้อยละ 78.6 มีปัญหาหรืออาการทางระบบประสาทมากขึ้น ร้อยละ 63.8 ปัญหาระบบทางเดินหายใจ ร้อยละ 54.3 ปัญหาและอาการทางผิวหนังร้อยละ 46.4 ประชาชนที่เข้ารับการตรวจระดับเอ็นไซม์โคลิน เอสเตอเรสในเลือดมีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยถึงร้อยละ 54.14

ดังนั้น เกษตรกรจึงมีความตั้งใจและเห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อการ เปลี่ยนแปลงแนวคิดเกษตรกรให้หันมาทำการเกษตรไร้สารเคมีหรือเกษตรกรอินทรีย์ด้วยการให้

ความรู้และข้อมูลอยู่ในพื้นที่ แม้ยังไม่ต่อเนื่องและชัดเจนมากพอในการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อเสียของปุ๋ยเคมี แต่จากศักยภาพของพื้นที่ทำให้มีความน่าสนใจในแง่ของการผลักดันการทำการเกษตรไร้สารเคมีให้เชื่อมโยงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสุขภาพและรักษาลิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็ตามหากแต่การส่งเสริมให้เกษตรกร ลด ละ เลิกใช้สารเคมีในการทำการเกษตรและรู้ถึงประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และเสริมสร้างความรู้ ทักษะคิดและการยอมรับแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการใช้เกษตรอินทรีย์อย่างไร มีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์อย่างไร และอุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์คืออะไร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้รับจะได้นำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัญหาด้านสุขภาพน้อยลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ปัญหาวิจัย

2.1 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นอย่างไร

2.2 เกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์อย่างไร

2.3 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์คืออะไร

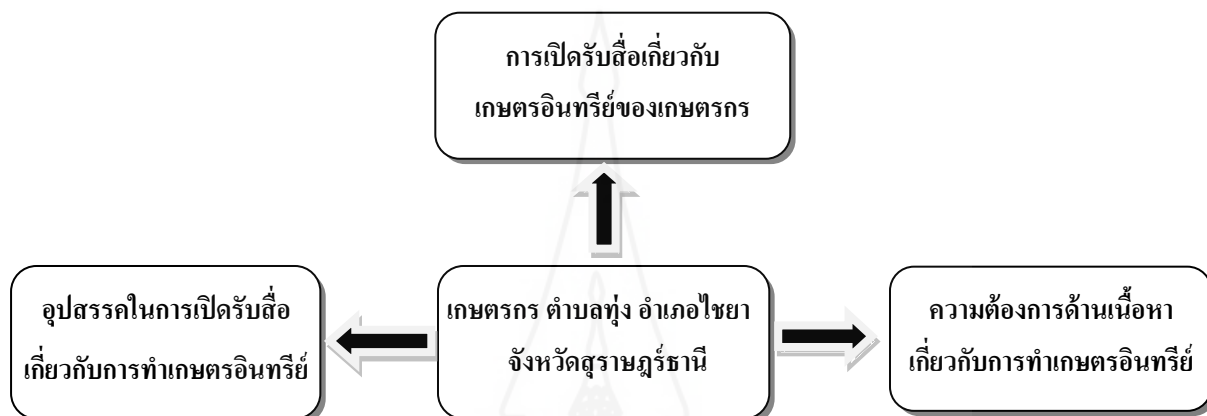
3. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 เพื่อศึกษาความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.3 เพื่อศึกษาอุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการเปิดรับสื่อ ความต้องการด้านเนื้อหาและอุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในตำบลทุ่ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2557 ถึง 30 พฤษภาคม 2557

6. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

6.1 เกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตด้านการเกษตรที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม รักษาสมดุลของธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีระบบการจัดการนิเวศวิทยาที่คล้ายคลึงกับธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมนต่าง ๆ ตลอดจนไม่ใช้พืชหรือสัตว์ที่เกิดจากการตัดต่อทางพันธุกรรมที่อาจเกิดมลพิษในสภาพแวดล้อมเน้นการใช้อินทรีย์วัตถุ

6.2 เกษตรกร หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมันยางพาราในพื้นที่ตำบลทุ่ง อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

6.3 สื่อ หมายถึง ช่องทางการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และสื่อบุคคล คือ คนในครอบครัว ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล/อำเภอ ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

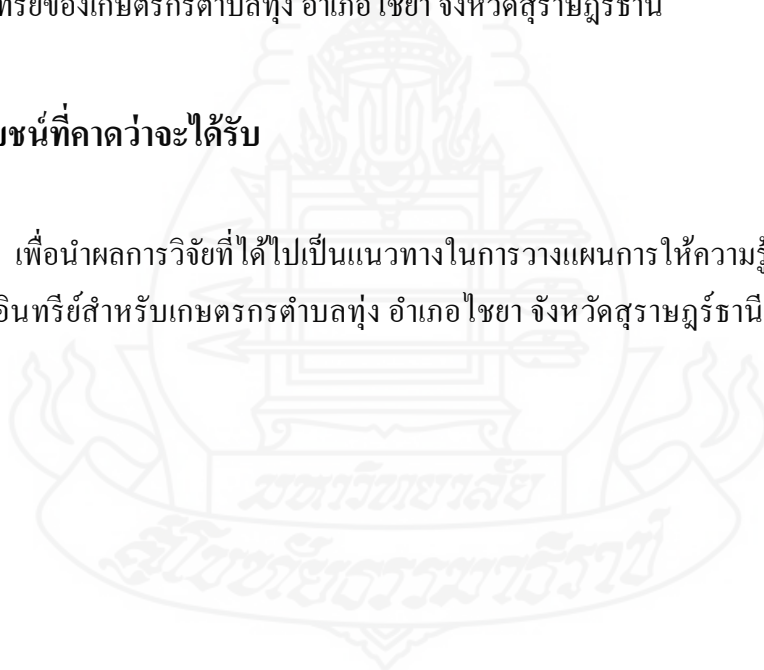
6.4 การเปิดรับสื่อ หมายถึง เกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ด้านประเภท เวลา ความถี่ และสถานที่ในเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และสื่อบุคคล

6.5 ความต้องการด้านเนื้อหา หมายถึง เกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความประสงค์จะรับข่าวสาร ด้านวิธีการทำเกษตรอินทรีย์ ด้านสถานการณ์ของการทำเกษตรอินทรีย์ พืชชนิดใดที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรอินทรีย์ ระบบน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ดินที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ งบประมาณในการทำเกษตรอินทรีย์ ตลาดสำหรับผลผลิตกำไรในการทำเกษตรอินทรีย์และที่ปรึกษาด้านเกษตรอินทรีย์

6.6 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อ หมายถึง ปัญหาหรือข้อขัดข้องในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการให้ความรู้ผ่านสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์สำหรับเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ
4. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร
5. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

1.1 ความหมายของเกษตรอินทรีย์

“เกษตรอินทรีย์” หรือ “Organic Agriculture” ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมากที่สุดเป็นคำนิยามของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements – IFOAM) ซึ่งเป็นเครือข่ายขององค์กรด้านเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศ มติที่ประชุมใหญ่ของสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติซึ่งจัดขึ้นเมื่อมิถุนายน พ.ศ. 2551 ณ เมือง วิก โนลา (Vignola) ประเทศอิตาลี ได้สรุปความหมายหรือนิยามของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า (<http://www.environnet.in.th/?p=7386> สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2557)

เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มี

ผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ วงจรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุเคมีที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากการตัดแปลงพันธุกรรม (Genetic Modification) หรือพันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน

เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (มติที่ประชุมใหญ่ IFOAM 2551 อิตาลี <http://www.greenet.or.th> สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2557)

กล่าวโดยสรุป เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใย ด้วยความยั่งยืนทั้งทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักที่การปรับปรุงบำรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์ลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกัน เกษตรอินทรีย์พยายามประยุกต์กลไกและวัฏจักรธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากล ที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย

การทำเกษตร โดยทั่วไปมีการใช้สารเคมีในระบบการผลิตทั้งในรูปของปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช ฮอร์โมน และอื่นๆ เกษตรเคมีแม้จะให้ผลผลิตต่อไร่สูง แต่ก่อผลเสียต่อสุขภาพของผู้ผลิต ผู้บริโภค และอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ต้นทุนที่สูงขึ้นด้วย เพราะปุ๋ยเคมี รวมทั้งสารเคมีต่าง ๆ ทำให้ดินและสภาพแวดล้อมเสียหาย เมื่อใช้ไปหลายปีต้องใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชจำนวนมากขึ้นตามลำดับ จึงทำให้เกษตรกรเป็นหนี้เพิ่มขึ้น (กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาเกษตร

อินทรีย์ สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร <http://www.agriqua.doae.go.th/organic/general/general.html> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558)

การเกษตรสมัยใหม่หรือเกษตรเคมีก่อให้เกิดปัญหาทางการเกษตร ดังนี้

- 1) ความอุดมสมบูรณ์ลดลง
- 2) ต้องใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี จึงจะได้รับผลผลิตเท่าเดิม
- 3) เกิดปัญหาโรคและแมลงระบาดทำให้เกิดความยุ่งยากในการป้องกันและกำจัด
- 4) แม่น้ำและทะเลสาบปนเปื้อนด้วยสารเคมีและความเสื่อมโทรมของดิน
- 5) พบสารเคมีปนเปื้อนในผลผลิตเกินปริมาณที่กำหนด ทำให้เกิดพิษภัยต่อ

ผู้บริโภค

- 6) สภาพแวดล้อมถูกทำลายเสียหายจนยากที่จะเยียวยาให้กลับคืนมาดังเดิม

การทำเกษตรโดยใช้แนวคิดของเกษตรอินทรีย์หรือแบบธรรมชาติ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรสามารถทำการผลิตเองได้จากวัตถุดิบมูลสัตว์ ซากพืชที่เกิดจากในฟาร์ม หรือซื้อได้ในราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมีที่ต้องสั่งเข้า จะช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและการเป็นหนี้ (ของทั้งเกษตรกรและประเทศ) เกษตรกรแบบอินทรีย์สามารถปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ และสร้างผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ปลอดภัยจากสารเคมีตกค้าง หรือพืชที่มีการตัดแต่งพันธุกรรม ลดมลภาวะต่อพื้นที่เพาะปลูกและระบบนิเวศ ผลผลิตที่ได้มีความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้ผลิต ผู้บริโภค เมื่อมองในภาพรวม การทำเกษตรอินทรีย์ก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกรและอาชีพเกษตรกรรวมทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรกรรมจากเกษตรทั่วไปให้เป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรสามารถเริ่มต้นด้วยการศึกษาค้นคว้า หรือติดต่อเพื่อรับคำปรึกษาจากสำนักงานเกษตรในพื้นที่ เพื่อให้ทราบหลักการ ข้อกำหนด และมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ (ประเทศส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทยยึดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระบบ IFOAM) จากนั้นเกษตรกรสามารถเริ่มต้นทำการเกษตรโดยการปรับเปลี่ยน เช่น ลดใช้ปุ๋ยเคมีลงจนหยุดใช้โดยสิ้นเชิง ใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพทดแทนในการบำรุงดิน หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น ในการที่เกษตรกรจะปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับที่การทำความเข้าใจเกษตรอินทรีย์ให้ท้องแท้ มีความตั้งใจจริง มีความขยันหมั่นเพียรไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ โดยตระหนักว่าเกษตรอินทรีย์เป็นเรื่องที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้จริง เมื่อปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่องตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ก็จะไม่ยากที่จะเป็นเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เชื่อถือได้ว่าเป็นเกษตรอินทรีย์ที่สมบูรณ์ และได้รับการยอมรับจากลูกค้า เกษตรกรจะต้องขอเอกสารรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร หรือ

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชน เพื่อรับการตรวจประเมิน และหากผ่านจะได้รับใบรับรองเพื่อยืนยันการเป็นเกษตรอินทรีย์ที่สมบูรณ์ สามารถนำผลผลิตที่มีตรารับรองเกษตรอินทรีย์ไปทำการจำหน่าย และบริโภคได้อย่างมั่นใจ และได้ราคาตามมาตรฐานผลผลิตเกษตรอินทรีย์ซึ่งสูงกว่าราคาจำหน่ายผลผลิตการเกษตรทั่วไป (<http://www.environment.in.th/?p=7386> สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2557)

หลักการเกษตรอินทรีย์จึงเป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ภูมิอากาศและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เนื่องจากก่อให้เกิดผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ และช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีหลักการของการอยู่ร่วมกันและพึ่งพิงธรรมชาติทั้งบนดินและใต้ดิน ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเห็นคุณค่า และมีการอนุรักษ์ให้อยู่อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบเป็นองค์รวมและความสมดุลที่เกิดจากความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศทั้งระบบ

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผักเกษตรอินทรีย์กับผักประเภทต่าง ๆ

กระบวนการผลิต	ผักเกษตรอินทรีย์	ผักปลอดภัยจากสารพิษ	ผักอนามัย	ผักไร้สารพิษ
การใช้ปุ๋ยเคมี	ไม่ใช่	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ใช่
การใช้สารเคมีกำจัดแมลง	ไม่ใช่	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ใช่
การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช	ไม่ใช่	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ใช่
การใช้ฮอร์โมนสังเคราะห์	ไม่ใช่	ใช้ได้	ใช้ได้	ไม่ใช่
การใช้น้ำเมล็ดพันธุ์ดัดแปลงพันธุกรรม(GMOs)	ไม่ใช่	ไม่ได้ระบุถึง การห้ามใช้	ไม่ได้ระบุถึง การห้ามใช้	ไม่ได้ระบุถึง การห้ามใช้
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการรับรองคุณภาพ	สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	กรมส่งเสริมการเกษตร	กรมวิชาการเกษตร	ชมรมเกษตรธรรมชาติและชมรมกสิกรรมไร้สารพิษ

ที่มา: www.greenetorganic.com สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2557

1.2 แนวทางเกษตรอินทรีย์

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูก ซึ่งเป็นแนวคิดแบบแยกส่วน เพราะให้ความสนใจเฉพาะแต่ผลผลิตของพืชหลักที่ปลูก โดย

ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรการเกษตรหรือนิเวศการเกษตร สำหรับเกษตรกรอินทรีย์ซึ่งเป็นการเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินการรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของฟาร์ม ทั้งนี้เพราะแนวทางเกษตรอินทรีย์อาศัยกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศในการทำการผลิต

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เกษตรอินทรีย์จึงปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศ นอกเหนือจากการปฏิเสธการใช้สารเคมีการเกษตรแล้ว เกษตรอินทรีย์ยังให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของวงจรของธาตุอาหารการประหยัดพลังงานการอนุรักษ์ระบบนิเวศการเกษตร และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งถือได้ว่าเกษตรอินทรีย์เป็นการบริหารจัดการฟาร์มเชิงบวก (positive management) และการจัดการเชิงบวกนี้เองที่ทำให้เกษตรอินทรีย์แตกต่างอย่างสำคัญจากการเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีแบบปล่อยปะละเลย (ที่มักอ้างว่าเป็นการเกษตรตามแบบธรรมชาติ) หรือเกษตรปลอดสารเคมีและเกษตรไร้สารพิษที่เฟื่องฟูในบ้านเรามาหลายปี เนื่องจากเกษตรอินทรีย์เป็นการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับการทำฟาร์มเชิงสร้างสรรค์ (เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศการเกษตรในไร่นา) ดังนั้นเกษตรกรที่หันมาทำเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและการบริหารจัดการฟาร์มของตนเพิ่มขึ้นด้วย ผลที่ตามมาก็คือเกษตรอินทรีย์จึงเป็นแนวทางการเกษตรที่ตั้งอยู่บนกระบวนการแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา เพราะเกษตรกรต้องสังเกตศึกษาวิเคราะห์-สังเคราะห์ และสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการทำการเกษตรของฟาร์มตนเอง ซึ่งจะมีเงื่อนไขทั้งทางกายภาพ (เช่น ลักษณะของดิน ภูมิอากาศ และภูมินิเวศ) รวมถึงเศรษฐกิจ-สังคมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เพื่อคัดสรรและพัฒนาแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมและเหมาะสมกับฟาร์มของตัวเองอย่างแท้จริง (<http://www.greennet.or.th/article/86> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558)

นอกจากนี้ เกษตรอินทรีย์ยังให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ผลิตและชุมชนท้องถิ่น เกษตรอินทรีย์มุ่งหวังที่จะสร้างความมั่นคงในการทำการเกษตรสำหรับเกษตรกร ตลอดจนอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรกรรม วิธีการผลิตของเกษตรอินทรีย์เป็นวิธีการผลิตที่เกษตรกรต้องอ่อนน้อมและเรียนรู้ในการคัดแปลงการผลิตของตนให้เข้ากับวิถีธรรมชาติ อาศัยกลไกธรรมชาติเพื่อทำการเกษตร ดังนั้น วิธีการผลิตเกษตรอินทรีย์จึงเป็นวิถีแห่งการเคารพและพึ่งพิงธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรพื้นบ้านของสังคมไทยแต่ในขณะเดียวกัน เกษตรอินทรีย์ก็ไม่ได้ปฏิเสธการผลิตเพื่อการค้า เพราะตระหนักว่าครอบครัวเกษตรกรส่วนใหญ่จำเป็นต้องพึ่งพาการจำหน่ายผลผลิต เพื่อเป็นรายได้ในการดำรงชีพ ขบวนการ

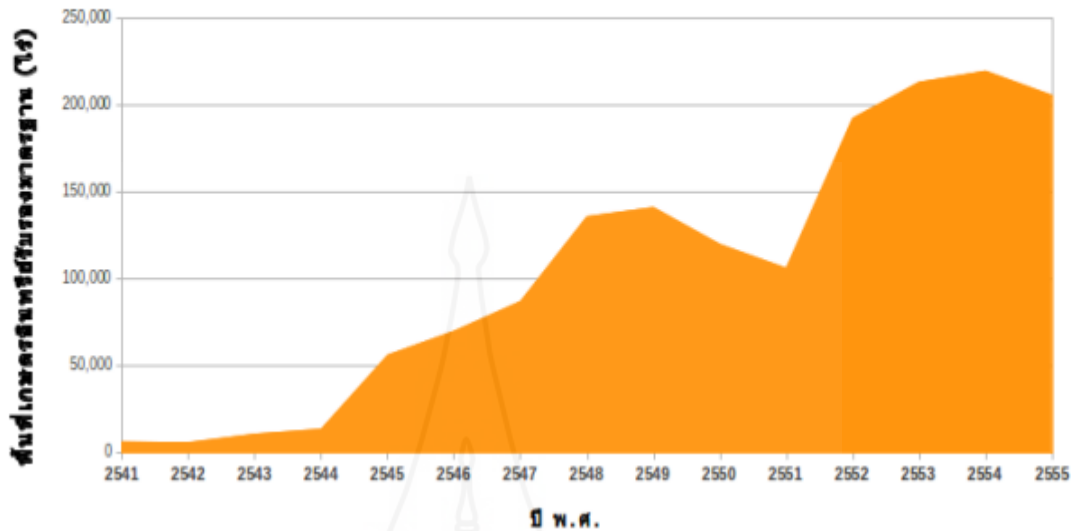

เกษตรกรอินทรีย์พยายามส่งเสริมการทำการตลาดผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และระหว่างประเทศ โดยการตลาดท้องถิ่นอาจมีรูปแบบที่หลากหลายตามแต่เงื่อนไขทางสภาพ เศรษฐกิจและ สังคมของท้องถิ่นนั้น เช่น ระบบชุมชนสนับสนุนการเกษตร (Community Support Agriculture - CSA) หรือระบบอื่นๆ ที่มีหลักการในลักษณะเดียวกัน ส่วนตลาดที่ห่างไกลออกไป จากผู้ผลิต ขบวนการเกษตรกรอินทรีย์ได้พยายามพัฒนามาตรฐานการผลิตและระบบการตรวจสอบ รับรอง ที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ว่า ทุกขั้นตอนของการผลิต แปรรูป และการจัดการนั้น เป็นการทำงานที่พยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมตลอดจนรักษาคุณภาพของผลผลิตให้เป็น ธรรมชาติเดิมมากที่สุด (<http://www.greennet.or.th/article/86> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558)

จากแนวคิดหลักพื้นฐานของเกษตรกรอินทรีย์ ที่มุ่งเน้นการทำการเกษตรที่อนุรักษ์ และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม แนวทางปฏิบัติของเกษตรกรอินทรีย์จึงเน้นการผลิตความสอดคล้องกับวิถี ธรรมชาติ โดยการประยุกต์ปรับใช้กลไกนิเวศธรรมชาติสำหรับการทำเกษตร ที่สำคัญ ได้แก่ การ หมุนเวียนธาตุอาหารการสร้างความอุดมสมบูรณ์ของดินความสัมพันธ์แบบสมดุลของสิ่งมีชีวิตที่ หลากหลายการอนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร (<http://www.greennet.or.th/article/86> สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2557)

ระหว่าง พ.ศ. 2554-2555 ที่ผ่านมา การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ในประเทศไทยโดย ภาพรวมยังคงชะลอตัว โดยในปี พ.ศ. 2554 เกษตรอินทรีย์ขยายตัวเพิ่มขึ้นเพียง ร้อยละ 3.0 ในขณะที่ พ.ศ. 2555 เกษตรอินทรีย์ไทยหดตัวลง ร้อยละ 6.4 เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจการเมืองในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการประกันราคาผลผลิตการเกษตรของรัฐบาลที่ค่อนข้างมีผลกระทบ ด้านลบต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกร รวมทั้งนโยบาย การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ของภาครัฐที่ขาดช่วง ไม่เป็นเอกภาพ และขาดประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้การ ขยายตัวของเกษตรกรอินทรีย์ไทยเป็นไปอย่างเชื่องช้า แม้ว่าสภาพการณ์เศรษฐกิจโลกจะเริ่มฟื้นตัว ทำ ให้โอกาสของตลาดต่างประเทศเริ่มขยายตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ก็มีแนวโน้มที่ดีในเรื่องการ ขยายตัวของตลาดในประเทศที่มีสินค้าเกษตรกรอินทรีย์จำหน่ายหลากหลายเพิ่มขึ้น รวมทั้งการ ขยายตัวของผู้ประกอบการแปรรูปเกษตรกรอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น ส่วน พ.ศ. 2556 เกษตรอินทรีย์ไทยยังคง มีแนวโน้มที่ทรงตัวเช่นเดิม เพราะสถานการณ์ในประเทศยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ก็มี ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจบางเรื่อง (ทั้งด้านบวกและด้านลบ) เช่น การจัดตั้งเครือข่ายชุมชนรับรอง เกษตรอินทรีย์ การประกาศตัวเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการ เตรียมการกำหนดให้มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์เป็นมาตรฐานบังคับ เป็นต้น (<http://www.greennet.or.th/article/411> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558)

การขยายตัวของเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย (โดยมูลนิธิสายใยแผ่นดิน/กรีนเน็ต)

ภาพที่ 2.1 การขยายตัวของเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย

ที่มา: <http://www.greenet.or.th/article/411> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558

แม้ว่าตลาดเกษตรอินทรีย์จัดว่าเป็นตลาดใหม่สำหรับเกษตรกรไทย แต่ด้วยแนวโน้มของตลาดที่เติบโตขึ้นเป็นลำดับ จากการที่ผู้บริโภคต้องการสินค้ามากขึ้น เนื่องจากความใส่ใจในด้านสุขภาพ ขณะที่ผู้ผลิตมีจำนวนจำกัด การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ออกสู่ตลาดของเกษตรกรไทยจึงเป็นหนทางที่สดใสกว่าที่ไทย จะยังคงผลิตสินค้าเกษตรทั่วไปแข่งขันกับประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจีน อินเดีย หรือเวียดนาม ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทยมาก การปรับเปลี่ยนมาผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ย่อมจะทำให้ไทยมีโอกาสส่งออกได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีความได้เปรียบทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และ ภูมิอากาศ อีกทั้งยังเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกอาหารที่สำคัญ จึงย่อมมีโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกได้ แต่ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้เพียงใดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เช่น การสร้างความเข้าใจและความรู้ให้แก่เกษตรกรเพื่อเห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์จึงนับได้ว่าเกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทย ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรของประเทศ และมีผลดีต่อเนื่องในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งเกิดผลดีทางอ้อมต่อสังคมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในที่สุด (วัลย์เงิน มหาคุณ และพิมพ์หทัย วิจิตรนาวัน, 2547)

กล่าวโดยสรุป เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการผลิต การจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวมให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศน์ วงจรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ ผสมผสานองค์ความรู้พื้นงาน นวัตกรรม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน การตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเป็นทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทยที่ใส่ใจด้านสุขภาพและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอาหารของประเทศ และมีผลดีต่อในด้านคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น การให้ความรู้กับเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในด้านของการเป็นอาชีพหลักเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

การสื่อสารมีความสำคัญยิ่งในสังคมการสื่อสารและสังคมต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน สังคมใดที่ไม่มี การสื่อสาร สังคมนั้นก็อยู่ไม่ได้และเช่นกันถ้าไม่มีสังคมก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสาร การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารจะทำให้เรามองเห็นแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาและสิ่งแวดล้อมศึกษาอันเนื่องมาจากการสื่อสารทั้งระดับถึงการปรับตัวเพื่อการสื่อสารในโลกอนาคต ในขณะที่โลกดำเนินไปไม่ว่าจะมองในมิติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรืออารยธรรม เราคงไม่อาจหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ แต่ในฐานะของผู้เกี่ยวข้องกับการสื่อสารหรือนักการสื่อสารเราสามารถที่จะช่วยกันผลักดันและสร้างสรรค์ผลงานในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมหรือท้องถิ่นได้

การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต และจำเป็นต่อการอยู่รอดของสังคม ตลอดจนเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงสังคมการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมจะต้องมีอิทธิพลต่อกันในการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาด้านการสื่อสารทั้งสองด้าน การพัฒนาด้านการสื่อสารและการพัฒนาสังคมด้านอื่นๆ ต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกันในการช่วยให้การพัฒนาก้าวขึ้นไป กล่าวอีกนัยหนึ่งการพัฒนาในด้านหนึ่งจะส่งเสริมการพัฒนาในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะมีในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ

การสื่อสารมีส่วนช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สังคมในด้านที่เกี่ยวกับการปรับตัวของบุคคลให้สอดคล้องกับสังคมเช่นชี้แจงให้เห็นปัญหาของเด็ก ซึ่งเกิดจากการถูกทอดทิ้งเนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อจิตใจของเด็กและอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในอนาคต ตัวอย่างการโฆษณา “ปลูกฝังความอบอุ่นในบ้านเพื่อพัฒนารากฐานของสังคม” หรือการที่เยาวชนรุ่นใหม่ไม่ยอมเป็นเกษตรกร ชอบทำงานในสำนักงาน ทำให้พื้นที่ไร่นาถูกทิ้งร้าง

การสื่อสารมีส่วนทำให้ชุมชนทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เช่น การใช้สารเคมีในการผลิตพืช สัตว์ที่มีผลต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมเป็นพิษการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ การเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

การสื่อสารมีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมในสังคม บทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมค่านิยมของสังคมนี้กำลังแพร่หลายในยุคปัจจุบัน ซึ่งทางภาครัฐบาลได้มีนโยบายมุ่งส่งเสริมค่านิยม 12 ประการคือ (เดลินิวส์ออนไลน์ <http://www.dailynews.co.th/-article/267690> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558)

1. รักษา ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทนได้
3. กตัญญู พ่อแม่ สุดหัวใจ
4. มุ่งใฝ่ เล่าเรียน เพียรวิชา
5. รักษา วัฒนธรรม ประจำชาติ
6. ไม่ขาด ศีลธรรม ศาสนา
7. เรียนรู้ ธิปไตย ของประชา
8. รักษา วินัย กฎหมายไทย
9. ปฏิบัติ ตามพระ ราชาดำรัส
10. ไม่ขาด พอเพียง เลี้ยงชีพได้
11. ต้อง เข้มแข็ง ทั้งกายใจ
12. ไซ้รู้ คิอะไร ให้ส่วนรวม

การสื่อสารมีส่วนช่วยในการขอความร่วมมือจากประชาชน บทบาทของการสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือในการบริจาคเพื่อสาธารณกุศลต่างๆ การสื่อสารเพื่อขอความร่วมมือบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิพัฒนาเด็กสมทบทุนสร้างตึกโรงพยาบาล บริจาคโลหิตของสภาอากาศไทย การร่วมมือกันแยกขยะ การร่วมมือกันใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทย

การสื่อสารส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคของสังคม เช่น การเกิดกระแสบริโภคนิยม (Consumerism) หรือเป็นแฟชั่นตามสมัยนิยมที่อาจจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยอาจจะมีเปลี่ยนแปลงในการบริโภคสินค้าและนวัตกรรมมากขึ้น จนในบางครั้งก็อาจเป็นผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิม ในการสื่อสารเพื่อมุ่งหวังพัฒนาสังคมนั้นเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบ เพื่อความรู้เท่าทันกับสภาพของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ความหมายของการสื่อสารมีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

จอร์จ เอ มิลเลอร์ (George A. Miller, อ้างในสุภรศมี ฐิติกุลเจริญ, 2540) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

คาร์ล ไอ โฮฟแลนด์ (Carl I. Hoveland, อ้างในบุญเลิศ ศุกคิดล, 2548) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้ส่งสาร) ส่งสิ่งเร้า (ภาษาพูด หรือภาษาเขียน) เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ (ผู้รับสาร)

วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver, อ้างในสุภรศมี ฐิติกุลเจริญ, 2540) กล่าวว่า การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคนๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง การสื่อสารจึงไม่หมายความแต่เพียงการเขียนและการพูดเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงดนตรี ภาพ การแสดงบัลเลต์ และพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย

ปรมะ สตะเวทิน (2532) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสาร (Massage) จากบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร ไปยังอีกบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร โดยผ่านสื่อ

Cherry (2001 อ้างใน อรณูช สดประเสริฐ) กล่าวว่า การสื่อสารของมนุษย์กระทำเพื่อแบ่งปันข่าวสารกันและกัน การแบ่งปันข่าวสารระหว่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจการกระทำกิจกรรมประสานสอดคล้องกัน

โดยสรุปการสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่า ผู้รับสาร โดยผ่านสื่อโดยอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและพฤติกรรม

2.1 วัตถุประสงค์การสื่อสาร

มนุษย์มีวัตถุประสงค์หลายประการ ในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย สังคม และด้านจิตวิทยา การสื่อสารช่วยให้มนุษย์มีสุขภาพแข็งแรง โดยเฉพาะด้านจิตใจ จากผลการวิจัย พบว่า คนที่ชอบแยกตัวโดดเดี่ยวไม่ชอบการสื่อสารกับผู้อื่น มักมีอายุสั้นกว่า บุคคลที่ชอบติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ผู้ที่มีการสื่อสารน้อยและเงียบเหงามักจะมีอัตราการป่วยด้วยโรคหัวใจและมะเร็งสูง (Richard W.Clark and Babara L.Clinton, 1995, pp. 20 อ้างใน ชีรารักษ์ โพธิสุวรรณ, 2547, น. 6) นอกจากนี้แล้วมนุษย์เรายังมีความต้องการสื่อสารในสังคมที่กว้างขวางว่าการสื่อสารเฉพาะในครอบครัวหรือเพื่อนสนิท ทั้งนี้เพราะเกิดความปลอดภัยในชีวิต ความต้องการความรัก ความต้องการการยอมรับ และความต้องการความสำเร็จในชีวิตของตน ดังนั้นมนุษย์จึงมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารดังต่อไปนี้ (ชีรารักษ์ โพธิสุวรรณ, 2547)

2.1.1 เพื่อแสวงหาข่าวสาร วัตถุประสงค์นี้จะแสดงในรูปการถาม การตอบคำถาม การนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น เช่น การหาความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการทำเกษตรอินทรีย์

2.1.2 เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก ได้แก่ ดีใจ เสียใจ ผิดหวัง เศร้า สนุกสนาน ประหลาดใจ การแสดงอารมณ์ความรู้สึกเพื่อการสื่อสารจะช่วยให้เกิดการตอบสนองทางอารมณ์ที่เราต้องการได้

2.1.3 เพื่อแสดงจินตนาการ ได้แก่ การสื่อสารในการเล่าเรื่องตลกขบขัน ละครรบหรือยั่ว ร้อยกรอง รวมทั้งความบันเทิงต่างๆ ทั้งความบันเทิงท้องถิ่น ชุมชน จนถึงราชสำนัก

2.1.4 เพื่อแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมทางสังคมอันดีงามและเป็นสากล อันจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ความสุภาพอ่อนน้อม การทักทายด้วยการไหว้หรือการจับมืออย่างสากล การโอบกอด การพุดจาด้วยน้ำเสียงที่สุภาพ

2.1.5 เพื่อโน้มน้าวชักจูงใจ การสื่อสารมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการขอร้อง การชักชวนให้ทำการเกษตรอินทรีย์ การออกคำสั่ง หรือการโฆษณา ปู่ยอินทรีย์ ประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการต่างๆ

2.2 หน้าที่ของการสื่อสาร

การสื่อสารมีหน้าที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.2.1 การให้ข่าวสาร (Information)

2.2.2 การให้การศึกษา (Education)

2.2.3 การให้ความบันเทิง (Entertainment)

2.2.4 การโน้มน้าวชักจูงใจ (Persuasion)

2.2.1 การให้ข่าวสาร หมายถึง การแสวงหา การเก็บรวบรวมประมวลและเผยแพร่ข้อมูล ข่าว ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ภาพถ่าย หรืออื่นใดที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพความเป็นไปรอบตัวเราในสังคมและรอบโลก เพื่อเตือนภัย เพื่อสร้างความเข้าใจ ประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งการบูรณาการข้อมูลต่างๆ เพื่อปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มากเกินไป การต่อต้านพืช สัตว์ที่ถูกต้องต่อพันธุกรรม

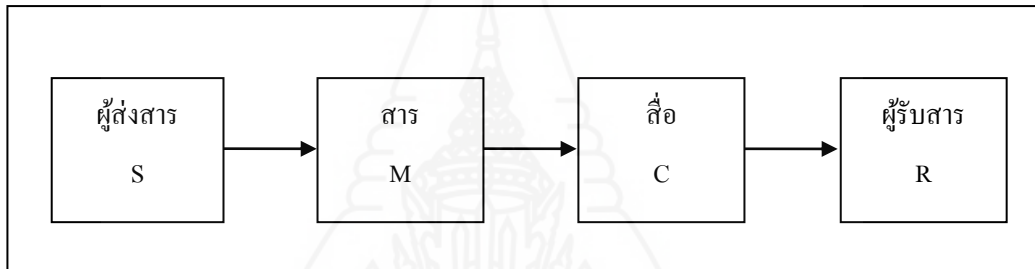
2.2.2 การให้การศึกษา หมายถึง การถ่ายทอดความรู้อันก่อให้เกิดการพัฒนาทางปัญญา ทั้งนี้รวมการอบรมบ่มเพาะทางสังคม และการส่งเสริมวัฒนธรรมต่างๆ โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่ การสืบทอด และพัฒนาวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ด้วย ซึ่งการให้ศึกษามีทั้งการให้ระบบการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.3 การให้ความบันเทิง หมายถึง การเติมเต็มทางอารมณ์ สร้างความเพลิดเพลินใจ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง ความร่าเริง ความร่าเริง เป็นการตอบสนองทางด้านจิตใจของผู้รับสาร

2.2.4 การโน้มน้าวชักจูงใจ หมายถึง การให้เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมเพื่อสนับสนุนไปสู่เป้าหมายต่างๆ ที่ตั้งไว้ เช่น การรณรงค์การทำการเกษตรอินทรีย์ การลดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2.3 องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสาร (Communication) คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์สัญญาณหรือพฤติกรรมที่เข้าใจกัน การสื่อสารมีองค์ประกอบดังนี้ (ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร, 2548)

ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบสื่อสาร

2.3.1 ผู้ส่งสาร (Source /Sender/Encoder) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ริเริ่มหรือเริ่มต้นส่งสารไปให้อีกบุคคลหนึ่งจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม หรือเป็นผู้ทำหน้าที่ส่งสารผ่านช่องทางหนึ่งไปยังผู้รับสาร ฉะนั้นผู้ส่งสารจึงมีบทบาทในการชี้แนะว่า พฤติกรรมการสื่อสารภายในสถานการณ์หนึ่งๆ นั้นจะเป็นไปในรูปใดและมีผลอย่างไรหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้ส่งสารคือ ผู้กระตุ้น (stimulus) ที่ทำให้เกิดการตอบสนอง (response) จากผู้รับสาร หรือผู้ส่งสารอาจเรียก ผู้เข้ารหัส (encoder) คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการนำความคิดของผู้ริเริ่มความคิดหรือแหล่งสาร (source) ส่งไปยังผู้ที่ต้องการจะสื่อสารด้วย โดยการใช้สัญญาณ (signal) และสัญลักษณ์ (symbol) หรือเรียกว่าการเข้ารหัส (encoding) ซึ่งแสดงถึงเป้าหมายหรือสิ่งที่แหล่งสารต้องการสื่อ

ผู้ส่งสารคือ ผู้ที่ทำหน้าที่ส่งข้อมูลสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านช่องทางที่เรียกว่า สื่อ ถ้าหากเป็นการสื่อสารทางเดียวผู้ส่งจะทำหน้าที่ส่งเพียงประการเดียว แต่ถ้าเป็นการสื่อสาร 2 ทาง ผู้ส่งสารจะเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารด้วย ผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะในการสื่อสารมีเจตคติต่อตนเองต่อเรื่องที่จะส่ง ต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่จะส่งและอยู่ในระบบสังคมเดียวกับผู้รับก็จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

2.3.2 สาร (Message) หมายถึง สิ่งที่ผู้ส่งสารไปให้ผู้รับสารในรูปของรหัสคำว่า “รหัส” หมายถึง สัญญาณ (signal) หรือสัญลักษณ์ (symbol) หรือกลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น ในลักษณะที่มีความหมายต่อคนและผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายของสัญญาณ สัญลักษณ์ได้ ต่อเมื่อมีการถอดความหมายของสัญญาณหรือสัญลักษณ์ออกมา สัญญาณหรือสัญลักษณ์ในที่นี้อาจเป็นคำพูด ตัวหนังสือ รูปภาพ เครื่องหมาย การแต่งกายหรือกิริยาท่าทางต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดง หรือถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และวัตถุประสงค์ของผู้รับสาร ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว สารก็คือ ภาษา (language) (จันทนา ทองประยูร, 2548)

2.3.3 สื่อ (Channel) หรือช่องทาง คือ ตัวกลางที่ช่วยในการนำส่งสารจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร ช่องทางเปรียบเหมือนทางหรือพาหะระหว่างผู้ร่วมสื่อสาร สื่อสามารถแบ่งตามเกณฑ์ได้หลายเกณฑ์ ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาสื่อมวลชนสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งประกอบด้วย ผู้คนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ภายในเวลาเดียวกันหรือในเวลาใกล้เคียงกัน สื่อมวลชนนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์

สื่อบุคคล (Personal Media) หมายถึง ตัวคนที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารกับผู้รับสารในลักษณะเผชิญหน้า การใช้สื่อบุคคลในการสื่อสารจึงกระทำได้ในรูปการสนทนากับผู้รับสารเพียงคนเดียวหรือในรูปการประชุมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยผู้รับสารมากกว่า 1 คนก็ได้ ในงานศึกษาครั้งนี้ สื่อบุคคล หมายถึง เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ ตัวแทนจำหน่ายสารเคมี กำจัดศัตรูพืช สื่อบุคคล เป็นช่องทางการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุดใช้กันตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลก เป็นสื่อที่ใช้กันมากในกลุ่มประชาชนทั่วไป เครื่องมือของสื่อบุคคลมีทั้งที่เป็นคำพูด กิริยาท่าทางการแสดงออกทางอากัปกิริยา วิธีการสื่อสารด้วยบุคคลจะเป็นการใช้คำพูดเป็นหลักด้วยวิธีการสนทนา อภิปราย บรรยาย สาธิต ประชุมคำพูด (Spoken Word) ทุกคนต้องใช้คำพูดในชีวิตประจำวันในงานอาชีพ ในชีวิตส่วนตัว คำพูดจึงเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่ง นอกจากนี้หากคำพูดนั้นพูดโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สังคมยกย่องนับถือ ก็จะมีน้ำหนักรับฟังมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การพูดจึงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดชักนำความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจคำพูดจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้มนุษย์เกิดความร่วมมือร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (web blog OKnation<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=292121> “สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์” สืบค้นวันที่ 29 พฤษภาคม 2556)

สื่อกิจกรรม หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาเฉพาะและจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของการสื่อสารกิจกรรม เช่น การเปิดตลาดเกษตรอินทรีย์ที่มี

ทั้งนิทรรศการ และการขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดคอนเสิร์ตเพื่อผู้ยากไร้ การจัดเดินวิ่งมหา กุศล การจัดฉายภาพยนตร์รอบพิเศษเพื่อจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้พิการ เป็นต้น

2.3.4 ผู้รับสาร (Receiver/Encoder) หมายถึง ผู้ที่ได้รับสารจากบุคคลหนึ่ง เป็นผู้ ส่งสารหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง เมื่อได้รับสารผู้รับสารตีความและตอบสนองจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ ตามและส่งปฏิกิริยาตอบสนอง (Feedback) กลับไปให้ผู้ส่งสาร ผู้รับสารมีความสำคัญมากใน กระบวนการสื่อสาร หากไม่มีผู้รับสารจะทำให้ไม่เกิดกระบวนการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์ในทาง ให้ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง หรือโน้มน้าวใจในเรื่องนี้ เกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอ ไชยา จังหวัด สุราษฎร์ธานี เป็นผู้รับสารที่ผู้วิจัยศึกษา

องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด มี ผลกระทบซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีผลต่อการสื่อสารด้วยดังนั้นหากผู้ส่งสารมีประสิทธิภาพ แต่สื่อ และผู้รับสารด้อยประสิทธิภาพก็จะทำให้ประสิทธิผลของการสื่อสารด้อยลงไปในการทำงาน หากผู้ส่งสารด้อยประสิทธิภาพหรือสารไม่ชัดเจนแม้จะมีสื่อและผู้รับสารที่มีประสิทธิภาพการ สื่อสารก็ยังด้อยประสิทธิภาพเช่นกัน และยิ่งหากทั้งผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสารด้อยประสิทธิภาพด้วย แล้วการสื่อสารก็มีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด การสื่อสารจะมีประสิทธิผลมากที่สุดก็ ต่อเมื่อองค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีประสิทธิภาพสูงที่สุด

2.4 อุปสรรคของการสื่อสาร

ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญของบุคคลทุกฝ่ายในองค์กร การ ทำงานจะประสบความสำเร็จได้นั้นส่วนหนึ่งอยู่ที่ความเข้าใจ โดยการอาศัยการติดต่อสื่อสาร หาก การติดต่อสื่อสารเกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้นก็ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดและส่งผลให้เกิดการ ทำงานผิดพลาดได้

ความสำคัญขององค์ประกอบในกระบวนการสื่อสารที่สำคัญ 3 ประการอันได้แก่ ผู้ส่งสาร สื่อข่าวสาร และผู้รับสาร อุปสรรคที่ทำให้การสื่อสารไม่บรรลุผลนั้น มาจากองค์ประกอบ 3 ประการนี้เช่นกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ ([https://sites.google.com/site/chaipatcompany - limited/txn-thi-6](https://sites.google.com/site/chaipatcompany-limited/txn-thi-6) สืบค้นวันที่ 21 เมษายน 2558)

2.4.1 ด้านผู้ส่งสาร

อุปสรรคด้านผู้ส่งสารคือ

- มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้รับสาร หรือข่าวสารนั้น ๆ
- มีความรู้ ความเข้าใจในข่าวสารไม่เพียงพอ หรือไม่ชัดเจน
- มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการส่งสารไม่เพียงพอ

- ขาดการวางแผน หรือขั้นตอนการส่งสารที่เหมาะสม
- ภาษาที่ใช้ในการส่งสารทั้งภาษาพูด และภาษาท่าทางไม่ตรง หรือไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร
- ใช้วิธีการส่งสารที่ไม่เหมาะสมกับบุคคล และเหมาะสมกับกาลเทศะ
- ขาดเทคนิคในการส่งสาร เช่น การสร้างบรรยากาศ หรือความสัมพันธ์กับผู้รับ
- มีสภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับการรับสาร เช่น เหน็ดเหนื่อยมีอาการเจ็บป่วย
- ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะส่งสารอย่างสมบูรณ์ หรือรีบเร่งจนเกินไป
- มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป จนไม่ต้องการจะเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งสาร

2.4.2 ด้านข่าวสาร

อุปสรรคด้านข่าวสารคือ

- ข่าวสารนั้นสั้น หรือน้อยเกินไป จนไม่สามารถแปลความหมายได้
- ข่าวสารนั้นยาก หรือสูงเกินความสามารถของผู้สื่อสาร
- ข่าวสารมีภาษาเฉพาะ หรือใช้ศัพท์เทคนิคเกินความสามารถ
- ข่าวสารนั้นกำกวม หรือมีความหมายหลายทาง
- ข่าวสารนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

2.4.3 ด้านสื่อ สมควร กวียะ (2547) กล่าวถึง สื่อมวลชนสมัยใหม่ว่ามีราคาแพง และมักถูกควบคุมในด้านกรรมสิทธิ์ จนขาดความเป็นธรรมต่อสังคม สื่อมวลชนที่มีอยู่จึงถูกกล่าวหาจากบางฝ่ายว่าเป็นสื่อของชนชั้น (Class Media) มากกว่าที่จะเป็นสื่อมวลชน (Mass Media)

อุปสรรคของสื่ออาจอธิบายได้ในลักษณะรายการที่ดี รายการความรู้ ไม่สามารถออกอากาศในช่วงเวลาที่ดีของสถานีโทรทัศน์เพราะเป็นช่วงเวลาที่แพงหรือเป็นที่จับจองของรายการที่ใช้ Rating วัดในทำนองเดียวกับรายการวิทยุกระจายเสียง

นอกจากนี้แล้วอุปสรรคทางด้านสื่อ คือการใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาที่นำเสนอ สื่อขาดประสิทธิภาพ การใช้ภาษาในการสื่อสารไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2.4.4 ด้านผู้รับสาร

อุปสรรคด้านผู้รับสารคือ

- มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้รับสาร หรือข่าวสาร
- มีพื้นฐานของความเข้าใจในข่าวสารนั้นน้อยเกินไป

- ไม่ใช่เทคนิคการช่วยจำ เช่น การจดบันทึกเพิ่มเติม
- ขาดความสามารถ และความชำนาญในการรับข่าวสาร
- ไม่ยอมรับข่าวสารนั้น เนื่องจากมีประสบการณ์ หรือความคิดเห็นที่ขัดแย้ง

กับข่าวสารนั้น

- สรุปรับข่าวสารที่ได้รับด้วยอารมณ์มากกว่าเหตุผล หรือข้อเท็จจริง
- ข่าวสารมีมากเกินไปจนความสามารถที่จะรับได้
- ร่างกายอยู่ในสภาพไม่พร้อมที่จะรับข่าวสาร
- เวลาไม่เพียงพอที่จะรับข่าวสารอย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปอุปสรรคในการเปิดรับสื่อทั้งด้านผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ซึ่งเกษตรกรในตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดเป็นผู้รับสารที่เปิดรับสื่อและสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ การศึกษาอุปสรรคด้านการสื่อสารทำให้เกิดการวางแผนการสื่อสารในการให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่เกษตรกรต่อไป

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

การเปิดรับสื่อ (Media Exposure) หมายถึง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล สื่อมวลชน หรือสื่ออื่นๆ ก็ตาม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างกว้างขวาง จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร ได้ข้อมูลมากมายเป็นหลักฐานยืนยันและทำให้เชื่อได้ว่าผู้รับสารนั้นมิใช่จะเปิดรับหรือมีทางที่จะเปิดรับ หรือสนใจข่าวสารทุกคนเสมอไป (สุภาวดี อินนุพัฒน์, 2546) ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญที่จะทำให้คนเรารู้เท่าทันกับเหตุการณ์ต่างๆ ก้าวทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถนำไปใช้ประโยชน์และช่วยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของแต่ละคน และการที่คนเรามีความต้องการข้อมูลข่าวสารมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งต้องเปิดรับสื่อหรือข่าวสารมากขึ้นด้วย

การเปิดรับ Assael (1985, pp. 218-224) ได้ให้ความหมายว่า การที่ประสาทสัมผัสของผู้บริโภคซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า ซึ่งผู้บริโภคจะเป็นผู้เลือกเองว่าสิ่งเร้าใดตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและผู้บริโภคจะหลีกเลี่ยงการเปิดรับสิ่งที่เร้าตน ไม่ต้องการ ไม่สนใจและเห็นว่าไม่สำคัญ และหากผู้บริโภคเลือกก็จะเกิดกระบวนการเปิดรับ ทั้งนี้พฤติกรรมการเปิดรับจะมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการรับสารด้วย โดยที่ความสนใจ (Interest) และความเกี่ยวข้อง (Involvement) ของผู้บริโภคกับสิ่งเร้านั้นจะสะท้อนออกมาในระดับของความตั้งใจ (Attention) ที่ผู้บริโภคให้กับสิ่งเร้านั้น

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่สำคัญที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ นั่นก็คือเกณฑ์ในการเปิดรับสื่อของผู้รับสารดังนี้

1) เลือกรับสื่อที่มีอยู่ (Availability) โดยผู้รับสารจะรับสื่อที่ไม่ต้องมีความพยายามมาก ซึ่งหมายถึงสื่อที่สามารถจัดหาได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ เช่น เกษตรกรที่มีรายได้น้อย สื่อที่สามารถมีและพกติดตัวได้ง่าย คือ เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง ชาวชนในเขตเมืองที่มีสมาร์ตโฟนก็เปิดฟังเพลง ดูรายการโทรทัศน์ จากสมาร์ตโฟน เป็นต้น

2) เลือกรับสื่อที่สะดวกและนิยม (Convenience and preferences) ผู้รับสารจะเปิดรับสื่อที่สะดวกกับตัวเองเป็นหลัก เช่น ผู้รับสารบางคนจะต้องใช้เวลาในการเดินทางอยู่บนรถยนต์ ดังนั้นสื่อที่สะดวกในการเปิดรับก็คือ การเปิดฟังวิทยุในรถยนต์หรือเกษตรกรนำเครื่องรับวิทยุออกไปทำไร่ ตั้งแต่ตี 5 ก็พาเครื่องรับวิทยุได้สะดวก เป็นต้น

3) เลือกรับตามความเคยชิน (Accustomed) ผู้รับสารบางคนจะติดอยู่กับการเปิดรับสื่อเดิมๆ ที่เคยชินที่ตนเคยเปิดรับอยู่เป็นประจำ ซึ่งมักพบในบุคคลที่มีอายุมาก ถ้าเคยรับสื่อใดก็มักจะรับสื่อนั้นๆ และไม่สนใจสื่อใหม่ ๆ เช่น เคยฟังรายการวิทยุยามดึก จะไม่เปลี่ยนไปชมรายการโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

4) เลือกเปิดรับสื่อตามลักษณะเฉพาะของสื่อ (Characteristic of media) คุณลักษณะของสื่อมีผลต่อการเลือกเปิดรับสื่อของผู้รับสาร เช่น ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นสื่อที่มีราคาถูกสามารถอ่านข่าวสารได้รายละเอียดดีมากนำไปอ่านซ้ำได้ และสามารถพกพานำติดตัวไปได้ตลอดเวลา

5) เลือกเปิดรับสื่อที่สอดคล้องกับตนเอง (Consistency) ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อที่มีความสอดคล้องกับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของตนเอง นั่นคือ รายการที่ตนเองสนใจชอบ

โรเจอร์และสเวนนิ่ง (Rogers and Sevenning, 2003, pp. 3 อ้างใน สุวิทย์ ธนวิชากร, 2556) ให้คำนิยามว่า สื่อมวลชนนั้นคลุมเครือถึงสื่อ 5 ประเภท คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ด้วยเหตุนี้ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขา ประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปีและอื่นๆ

เบคเกอร์ (Becker, 1997 อ้างใน สมควร เจริญสุข, 2539) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับสื่อโดยจำแนกได้ดังนี้

1) การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือ บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเพื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องทั่วไป เช่น ได้ยินเพื่อนคุย

เรื่องเกษตรอินทรีย์ตนเองยังไม่รู้ก็จะไปถามหรืออ่าน ฟังรายการเกี่ยวกับเกษตร เป็นต้น

2) การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับสื่อเพื่อต้องการข้อมูลที่ตนเองสนใจอยากรู้ เช่น เปิดดูโทรทัศน์เฉพาะเรื่องหรือรายการที่สนใจ หรือมีผู้แนะนำมาไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง

3) การปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพราะต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เช่น การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการทำไร่นาสวนผสม เป็นต้น

ผู้รับข่าวสารแต่ละคนต่างก็มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนตามแบบเฉพาะของตนเองซึ่งแตกต่างกันไปซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ เมอร์ริลล์และโลเวนสแตน์ (Merrill and Lowenstein, 2002 อ้างใน สุวิทย์ ธนวิชากร, 2556) ได้สรุปถึงแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกรับสื่อว่าเกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1) ความเหงา เมื่อบุคคลจะต้องอยู่ตามลำพังสิ่งที่ดีที่สุด ก็คือ การอยู่กับสื่อมวลชนจึงเป็นเพื่อนแท้แก่เหงาได้และบางทีบางคนก็พอใจที่จะอยู่กับสื่อมวลชนมากกว่าอยู่กับบุคคลด้วยซ้ำเพราะสื่อมวลชนไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนา หรือแรงกดดันทางสังคมให้แก่ตนเอง

2) ความอยากรู้ อยากเห็น มนุษย์มีความอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งต่างๆ อยู่แล้วตามธรรมชาติ ดังนั้น สื่อมวลชนจึงถือเอาจุดนี้เป็นหลักสำคัญในการเสนอข่าวสาร โดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อนไปจนถึงสิ่งที่อยู่ห่างตัวเองออกไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

3) ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง มนุษย์แสวงหาข่าวสารและใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ของตนเองเพื่อช่วยให้ความคิดของตนบรรลุเพื่อใช้ข่าวสารที่ได้มาเสริมบารมีให้ความบันเทิงแก่ตนเองโดยจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุดและได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีที่สุด เช่น การฟังรายการวิทยุที่ตนสนใจอยู่กับบ้าน เป็นต้น

4) ลักษณะเฉพาะ ลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละอย่างมีส่วนทำให้ผู้รับสารแสวงหาและได้ประโยชน์ไม่เหมือนกัน ผู้รับสารแต่ละคนย่อมจะเข้าใจในลักษณะบางอย่างจากสื่อที่จะสนองความต้องการและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจบางคนชอบทำงานไปด้วยฟังวิทยุไปด้วย บางคนชอบชมภาพในโรงภาพยนตร์เพื่อความสมจริงและสนุกสนาน

Atkin (1998 อ้างใน อรุณ สุตประเสริฐ, 2537) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้นมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย ทันท่องเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

1) ความต้องการของผู้รับสาร ในการรับสารของบุคคลนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ดังนี้

- (1) ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตน
- (2) ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของตนเอง
- (3) ต้องการประสบการณ์ใหม่
- (4) ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการรับสาร

2) ความแตกต่างของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

3) ความตั้งใจและประสบการณ์ เกิดขึ้นในขณะที่ผู้รับสารมีความตั้งใจจะช่วยให้ตนเองรับรู้ข่าวสารได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ความตั้งใจและประสบการณ์เดิมของผู้รับสาร จึงมีความสำคัญต่อการรับข่าวสารเช่นกัน

4) ความคาดหวังและความพึงพอใจ ความคาดหวังเป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคน ในการที่จะตีความต่อสภาพแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งๆ ที่ตนเองต้องการ ส่วนความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับเพราะข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับนั้น ผู้รับสารสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ทฤษฎีการเปิดรับสื่อทำให้ทราบว่า ผู้รับสารมีกระบวนการในการเลือกรับสารอย่างไร และมีการเลือกรับสารแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก่อนที่จะผลิตสารส่งไปยังผู้รับสาร หากผู้ส่งสารเข้าใจถึงกระบวนการเปิดรับสื่อแล้ว ก็จะทำให้สามารถส่งสารผ่านสื่อต่างๆ ที่ผู้รับสารสามารถเปิดรับได้ และบรรลุเป้าหมายในการสื่อสารนั้นๆ

พีระ จิตร โสภณ (2547) ได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเปิดรับสื่อของผู้รับสารว่าเป้าหมายของการสื่อสารนั้นไม่ว่าจะเป็นไปตามสูตร AIDA (มาจากตัวย่อของ Attention เรียกความสนใจ, Interest สร้างความสนใจติดตาม, Desire หรือ Decision ทำให้เกิดความต้องการหรือตัดสินใจ และ Action การแสดงพฤติกรรม) หรือเกิดประสิทธิผลตามขั้นตอน KAP (มาจากคำย่อ Knowledge-Attitude-Practice เกิดความรู้-เกิดทัศนคติที่ดี-เกิดการปฏิบัติ) จะผ่านกระบวนการเลือกสรรกลั่นกรองทางจิตวิทยาการรับรู้ ที่นักทฤษฎีและนักวิจัยทางการสื่อสารเรียกว่า กระบวนการเลือกสรรของผู้รับสาร (Selective Processor) อันประกอบด้วย

การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention)

การเลือกรับรู้ (Selective Perception)

การเลือกจดจำ (Selective Retention)

ภาพที่ 2.3 แบบจำลองกระบวนการเลือกสรรของผู้รับสาร

ที่มา: สุวิทย์ ธานีชากร (2557)

กระบวนการเลือกเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filters) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เรา ซึ่งแตกต่างกันไปตามความต้องการ ประสบการณ์ ความเชื่อ ทักษะคิด ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ของแต่ละบุคคล พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง การที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจ หรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น เลือกฟังวิทยุสถานีใดสถานีหนึ่ง เลือกชมโทรทัศน์ช่องใดช่องหนึ่ง หรือเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง

การเลือกรับรู้หรือเลือกตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้ว ก็เชื่อว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้ไปตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีข้อมูลข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่ตรงกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง ตามสภาวะร่างกายหรืออารมณ์ในขณะนั้น

การเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ และทัศนคติของตนเองและมักจะลืมในสิ่งที่ตนไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่าเนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีมากเกินไปกว่าที่ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น แต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ บุคคลจึงเลือกเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนสนใจเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อเฉพาะกิจ ทั้งนี้การตัดสินใจเปิดรับสื่อขึ้นอยู่กับลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันออกไป เป็นตัวแปรสำคัญในการเลือกเปิดรับสื่อ

การเปิดรับสื่อ เพื่อการแสวงหาข้อมูลในเรื่องทั่วไป เรื่องที่สนใจอยากรู้เพื่อผ่อนคลาย อารมณ์ที่เกิดจากความเหงา ความอยากรู้ อยากเห็น ประโยชน์ใช้สอยสื่อที่ตนเองชอบแล้วยังมี กระบวนการเลือกสรร นั่นคือ การเลือกเปิดรับ เลือกรับรู้ และเลือกจดจำโดยผู้รับสารจะมี พฤติกรรมการเปิดรับด้านความถี่ในการเปิดรับ ช่วงเวลา เนื้อหาที่เปิดรับ อีกด้วย

การศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะศึกษาการเปิดรับสื่อด้านประเภท เวลา ความถี่ และสถานที่ในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และสื่อบุคคล

4. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2542) อธิบายว่า แนวความคิดด้านประชากรนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้ หลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ พฤติกรรมต่างๆของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจาก ภายนอกมากระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่ แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้ตรงกับทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ของ Defleur and Bcll-Rokeah (1996) ที่อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆ ของ บุคคล หรือลักษณะทางประชากร ซึ่งลักษณะเหล่านี้สามารถอธิบายเป็นกลุ่มๆ ได้ คือ บุคคลที่มี พฤติกรรมคล้ายคลึงกันมักจะอยู่ในกลุ่มเดียว ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นทางสังคมเดียวกันจะ เลือกรับ และตอบสนองต่อเนื้อหาข่าวสารในแบบเดียวกัน และทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาจากแนวความคิดเรื่องสิ่งเร้าและการ ตอบสนอง (Stimulus-Response) หรือทฤษฎีเอส-อาร์ (S-R Theory) ในสมัยก่อน และได้นำมา ประยุกต์ใช้อธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารว่าผู้รับสารที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันจะมีความสนใจต่อ ข่าวสารที่แตกต่างกัน

ปรมะ สตะเวทิน (2546) อธิบายว่า คุณสมบัติเฉพาะของคนซึ่งแตกต่างกันในแต่ละคน คุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการกทำการสื่อสารอย่างไรก็ตามในการสื่อสารใน สถานการณ์ต่างๆ กันนั้น จำนวนของผู้รับสารก็มีปริมาณแตกต่างกัน การวิเคราะห์ผู้รับสารที่มี จำนวนน้อยคนนั้นมักไม่ค่อยมีปัญหาหรือน้อยกว่า การวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนมากเนื่องจาก การวิเคราะห์คนที่มีจำนวนน้อย เราสามารถวิเคราะห์ผู้รับสารทุกคนได้ แต่ในการวิเคราะห์คน จำนวนมากเราไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารแต่ละคนได้ เพราะมีผู้รับสารจำนวนมากเกินไป นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังไม่รู้จักผู้รับสารแต่ละคนด้วย ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่ ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากก็คือ การจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะประชากร

(Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการรับรู้การตีความ และการเข้าใจในการสื่อสารทั้งสิ้น

1) เพศ (Sex) หญิงชายมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสรีระความถนัด สภาวะทางจิตใจ อารมณ์จากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งหลายได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมากในเรื่อง ความความคิด ค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมได้กำหนดบทบาท และกิจกรรม ของคนสองทั้งเพศไว้แตกต่างกัน

2) อายุ (Age) อายุเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ เนื่องจากอายุเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งบ่งบอกเกี่ยวกับความมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ของ บุคคลดังกล่าวที่ว่าผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน เกิดมาหลายฝนหรือเรียกคนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าว่าเด็กเมื่อวานซืน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องแสดงความคิด ความเชื่อลักษณะการ ตอบโต้ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคลคนเราโดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ประสบการณ์สูงขึ้น ความฉลาดรอบคอบก็เพิ่มมากขึ้น วิธีคิดและสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3) การศึกษา (Education) การศึกษาหรือความรู้เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพล ต่อผู้รับสารการที่คนได้รับการศึกษาที่ต่างกัน ในยุคสมัยแตกต่างกัน ในระบบการศึกษาที่แตกต่าง กันจึงย่อมมีความรู้สึกรู้จักคิดอุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันคนทุกๆ ไปมักจะสนใจหรือ ยึดแนวความคิดในแนวสาขาของตนเป็นสำคัญ และบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดง หรือ บ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เรียนมา เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรม กล่อมเกลาให้บุคคลมีบุคลิกภาพไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อ ความคิดของผู้เรียนโดยการสอดแทรกความรู้สึกรู้จักคิดของตัวเองให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็น ตัวกำหนดในกระบวนการเลือกสรรของผู้รับ

4) สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) อันได้แก่ เชื้อชาติและ ชาติพันธุ์ถิ่นฐาน ภูมิลำเนา พื้นฐานของครอบครัว อาชีพ รายได้ และฐานะทางการเงิน ปัจจัยเหล่านี้ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อผู้รับ ซึ่งในการวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่า สถานะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งและสาร สถานะภาพทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มี ทัศนคติค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน

5) ศาสนา (Religion) การนับถือศาสนาเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งของผู้รับสารที่มี อิทธิพลต่อตัวผู้รับสาร ทั้งทางด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม โดยศาสนาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตคนตลอดทั้งชีวิตได้สรุปถึงอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อบุคคลไว้ 3

ด้าน ได้แก่ ด้านศีลธรรม คุณธรรม ความเชื่อทางจรรยาของบุคคลด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจ (ปรมะ สตะเวทิน, 2546)

ปัจจัยทางด้านประชากรนั้นมีลักษณะอื่นๆ อีก ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจกับการสื่อสาร ได้โดยอยู่ภายใต้แนวความคิดที่ว่า ถ้าบุคคลมีปัจจัยเหล่านั้นแตกต่างกันความคิดและการกระทำก็มีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้สามารถนำไปใช้อธิบายปัจจัยของประชากรด้านอื่นๆ ได้

โดยการศึกษาเรื่อง” การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะศึกษาลักษณะทางประชากรของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคม

5. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุดทฤษฎีหนึ่ง โดยอธิบายว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มี 3 ประการ คือ

1) บุคคลเป็นสิ่งที่ชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

2) ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับชั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐานจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน

3) เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มาสโลว์ เห็นว่าความต้องการของบุคคลมีห้ากลุ่มจัดแบ่งได้เป็นห้าระดับจากระดับต่ำไปสูงเพื่อความเข้าใจ มักจะแสดงลำดับของความต้องการเหล่านี้ ดังนี้

1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)

เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาก็จะมีกำลังที่จะทำงานต่อไป และการมี

สภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การได้พักผ่อนนอนหลับ การบริการสุขภาพ เป็นต้น เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ต่อพนักงานทำได้หลายอย่าง เช่น บัตรประกันสังคมสุขภาพถ้วนหน้า การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสหกรณ์การเกษตร ความปลอดภัยใน การปฏิบัติงาน เป็นต้น

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs)

เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มทั้งของชุมชน ท้องถิ่น สังคม

4) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)

เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้าง การนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองแลเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

5) ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs)

เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือ ต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน เป็นต้น

มาสโลว์แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่ม คือ ความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (deficiency needs) เป็น ความต้องการระดับต่ำ ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็นความต้องการก้าวหน้า และพัฒนาตนเอง (growth needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต จัดเป็น ความต้องการระดับสูง และอธิบายว่า ความต้องการระดับต่ำจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูงจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง

ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ความต้องการที่รับการตอบสนองอย่างดีแล้ว จะไม่สามารถเป็นแรงจูงใจบุคคลได้อีกต่อไป แม้ผลวิจัยในเวลาต่อมาไม่สนับสนุนแนวคิดทั้งหมดของมาสโลว์ แต่ทฤษฎีลำดับความต้องการของเขาก็เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการอธิบายองค์ประกอบของแรงจูงใจ ซึ่งมีการพัฒนาในระยะหลังๆ (<http://www.novabizz.com/> สืบค้นวันที่ 31 กรกฎาคม 2557)

โดยการศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะศึกษาถึงแนวคิดในความต้องการเพื่อเกี่ยวข้องกับรายได้และผลกำไรที่เกษตรกรต้องการทราบเมื่อได้ทำเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ กุหาสวรรค์เวช (2552) ศึกษาเรื่อง “การประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์ในตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง” พบว่า เกษตรกรรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์จากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 69 นิตยสารร้อยละ 35 วิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 57 วิทยุโทรทัศน์ ร้อยละ 100 อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 2 สื่อบุคคล ร้อยละ 91 และสื่อเฉพาะกิจ ร้อยละ 45 เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 โดยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.66 เรื่องที่นำไปใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ ประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์และความแตกต่างของเกษตรอินทรีย์กับเกษตรทั่วไป ร้อยละ 97.7 เท่านั้น เกษตรกรต้องการรับสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.44 เกษตรกรเห็นสื่อโทรทัศน์มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.45 โทรทัศน์มีความน่าเชื่อถือที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.37 และสื่ออินเทอร์เน็ตมีปัญหาในการรับข่าวสารมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.59 นอกจากนี้เกษตรกรที่มีอายุและรายได้แตกต่างกันได้รับความรู้ความเข้าใจจากสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน การรับสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน เกษตรกรที่มีอายุและรายได้แตกต่างกันมีความเชื่อถือในสื่อการประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน

ศุรพล วิบูลย์ญาณและคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ของชาวนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร” พบว่า ด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ชาวนาส่วนใหญ่เห็นว่าทัศนคติด้านความรู้เกี่ยวกับการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ โดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ เนื่องจากชาวนาไม่แน่ใจว่าการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์จะช่วยบำรุงรักษาดินทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ การใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพดีกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีหรือไม่ ผลผลิตที่ได้มีปริมาณมากกว่าหรือน้อยกว่า พันธุ์ข้าวมีการต้านทานโรคได้เพียงใดมากกว่าการฉีดพ่นด้วยยาหรือไม่ และจำนวนครั้งที่ทำจะทำได้กี่ครั้งต่อปี วิธีการทำยุ่งยาก

ผลตอบแทนที่ได้รับจะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ และมีชวานาบางส่วนเห็นด้วยกับการเก็บต่อซัง ฟาง ข้าว และเศษพืชในนาเป็นการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การเตรียมดินจะช่วยลดปัญหาวัชพืชได้ การทำนาแบบเกษตรอินทรีย์จะได้ผลดีชวานาต้องมีความขยันอดทน ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีหนี้สินระดับน้อย พบว่า เป็นวิธีการทำนาที่ทำให้ผลผลิตสูงขึ้นและผู้มีหนี้สินระดับมากได้พบการได้ผลผลิตสูงขึ้นจะทำให้ช่วยปลดปล่อยหนี้สินได้เร็วขึ้น สำหรับปัญหาและอุปสรรคพบว่า ผู้ที่ไม่คิดทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ให้เหตุผลว่าขาดแคลนแรงงานและต้องเช่าที่ผู้อื่นทำนา ไม่มีแรงจูงใจในการปรับปรุงดิน ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า ควรมีการส่งเสริมความรู้การทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ทั่วประเทศ เนื่องจากทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และลดต้นทุนการผลิตข้าวลงได้มาก

วิญญู พันธุ์โต (2545) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีทำการเกษตรไปสู่เกษตรอินทรีย์: กรณีศึกษาตำบลบ้านปิ่น อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา” พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเกิดจากดินเสื่อมสภาพอย่างหนัก ทำให้ต้องมีการลงทุนสูง เกษตรกรมีภาระหนี้สินทั้งในและนอกระบบมากขึ้น ราคาผลผลิตต่ำ ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการที่สารพิษตกค้างจากสารเคมี ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดในระบบการผลิตในด้านการเกษตรในปัจจุบันเป็นแบบเชิงเดี่ยวที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตเข้ามาช่วย จึงต้องพึ่งเครื่องจักรและสารเคมีต่างๆ ที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตให้ได้มากที่สุด ตามกลไกของเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน เกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนจากเกษตรกรแบบเคมีมาเป็นเกษตรแบบอินทรีย์ เนื่องจากเกิดความตระหนักและเชื่อมโยงความคิด ความรู้ที่ได้จากปัจจัยทั้งภายในภายนอกที่เข้ามากระทบ ส่วนที่สองคือ กลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและทำการเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องอันเป็นผลจากความตั้งใจและภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มเลิกทำเกษตรแบบอินทรีย์เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคจากภาระรายจ่ายในครอบครัวและภาระหนี้สินระยะการดำเนินการยาวนานกว่าจะเห็นผลและไม่มีตลาดรองรับผลผลิต

สุภาภรณ์ งามวงษ์น้อย (2543) ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติและพฤติกรรมการเปิดรับรายการวิทยุโทรทัศน์ด้านการเกษตรของเกษตรกร ในเขตอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า รายการที่ให้ประโยชน์โดยตรงแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง คือ รายการ “ไม่ลองไม่รู้” พฤติกรรมการเปิดรับเป็นไปในลักษณะที่ทำกิจกรรมอื่นไปด้วย ส่วนใหญ่เปิดรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 ช่วงเวลา 17.00-20.30 น. มากที่สุด สำหรับความต้องการและความพึงพอใจต้องการให้นำเสนอช่วงเวลา 17.00-19.30 น. ระยะเวลาออกอากาศครั้งละ 30 นาที พิธีกรต้องการนักวิชาการที่ให้ความรู้ได้ละเอียด ชัดเจน ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมด้านการตลาดหรือแหล่งรับซื้อผลผลิตเป็นสำคัญ จำนวนรายการรวมถึงระยะเวลาออกอากาศต้องการให้มีมากและยาวกว่าในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคที่

มีผลต่อการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่า มาจากตัวเกษตรกรเอง และปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความชัดเจนของสัญญาณภาพ และสมาชิกในครอบครัว

สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรในกรุงเทพมหานครและจังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องมากที่สุด บุคคลที่น่าเชื่อถือคือเจ้าหน้าที่เกษตรของรัฐและญาติพี่น้อง โดยรับข่าวสารเดือนละครั้ง ในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ สถานที่รับข่าวสารคือ หอประชุมประจำหมู่บ้านและร้านค้า เกษตรกรอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและข่าวสดมากที่สุด สนใจอ่านข่าวการเมืองและข่าวสารการเกษตร โดยอ่าน 1-2 วัน/สัปดาห์ ใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง เวลาที่อ่าน 04.00-08.00 น สถานที่อ่านคือ ที่บ้าน เกษตรกรอ่านนิตยสาร/วารสารด้านเศรษฐกิจและการเมืองมากที่สุด อ่าน 1-2 วัน/สัปดาห์ ใช้เวลาอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง เวลาที่อ่าน 04.00-08.00 น. สถานที่ที่อ่านคือ ที่บ้าน รายการวิทยุที่เกษตรกรรับฟังคือ รายการเพลงและรายการข่าวมากที่สุด รับฟัง 1-2 วัน/สัปดาห์ ใช้เวลาฟังน้อยกว่า 1 ชั่วโมง รับฟังรายการเวลา 06.00-08.00 น. ส่วนมากรับฟังรายการที่บ้าน เกษตรกรรับชมรายการโทรทัศน์ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และช่อง 5 รายการที่รับชมคือ รายการข่าวในพระราชสำนักและข่าวการเมือง รับชม 1 ครั้ง/เดือน ใช้เวลารับชมประมาณ 45 นาที ช่วงเวลา 04.00-06.00 น. โดยส่วนมากรับชมที่บ้าน เกษตรกรชอบรับข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์ ส่วนวิทยุวิทยุน้อยที่สุด

ชาติชาย ชุมสาย ณ อยุธยา (2541) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารฆ่าแมลงอย่างถูกต้องและปลอดภัยในพืชผักของเกษตรกรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน มีขนาดพื้นที่ถือครองจำนวนเฉลี่ย 4 ไร่ ขนาดพื้นที่ปลูกผัก 1-2 ไร่ เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกผักเฉลี่ย 10 ปี ส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับคำแนะนำในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อนบ้าน และเจ้าของร้านจำหน่ายสารเคมี ตามลำดับ เกษตรกรได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าวและเอกสารสิ่งพิมพ์ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับเฉลี่ย 0.722 และมีความรู้เกี่ยวกับการจำแนกแมลงศัตรูพืชและศัตรูธรรมชาติอยู่ในระดับเฉลี่ย 0.831 ในระดับมาก

ปวีณา แสงเดือน (2551) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกรทำนาเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า 1) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 51.04 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.28 คน เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลินทรีย์เฉลี่ย 22.75 ไร่ มีรายได้จากการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ 58,449,19 บาท และมีรายจ่ายจากการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์เฉลี่ย 27,182.54 บาท เกษตรกรมีความรู้เรื่องการผลิต

ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในระดับมากที่สุด โดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในลักษณะ เอกสารคำแนะนำ ได้รับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 4.36 ปี เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับประโยชน์ จากการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์เมื่อเทียบกับการผลิตข้าวหอมมะลิที่ไม่ใช่แบบอินทรีย์ และเห็นว่า ในการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีความยุ่งยากน้อยที่สุด เกษตรกรยอมรับปฏิบัติตามขั้นตอนการ ผลิตอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ รายจ่ายจากการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ความรู้เรื่องการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และความคิดเห็นด้านความยุ่งยากในการผลิตข้าวหอม มะลิอินทรีย์ และ 3) เกษตรกรมีปัญหาสำคัญในเรื่องของการปลูกพืชปุ๋ยสดก่อนการปลูกข้าว การใช้ สมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูน้ำไม่เพียงพอ การควบคุมวัชพืชและการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว

ศุชาดา แสงดวงดี (2549) ศึกษาเรื่อง “บริบทและปัญหาการสื่อสารแนวคิดการทํา การเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีไปสู่เกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรด้วยสารเคมี ขณะที่มิเกษตรกรเพียงบางส่วนทำเกษตรผสมผสาน ระหว่างสารเคมีและชีวภาพหรือเกษตรทางเลือก โดยยังไม่มีเกษตรกรรายใดที่ทำการเกษตรโดยใช้ ชีวภาพที่ครบทุกขั้นตอนการเพาะปลูก เนื่องจากไม่มั่นใจ การรอคอยให้ได้ผลผลิตที่ดีเมื่อ เปรียบเทียบกับการใช้สารเคมี การมีหนี้สิน และที่สำคัญคือ ขาดความรู้ที่ถูกต้อง การขาด ประสบการณ์และความเคยชิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนแนวคิดการทํา การเกษตรทางเลือกที่กระจัดกระจาย แยกส่วนกันทำ ไม่ต่อเนื่อง และไม่ป็นรูปธรรมด้วยเหตุที่ไม่มี หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบและการขาดการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกรและภาคีที่เกี่ยวข้อง และ 2) ปัญหาการสื่อสารที่สำคัญในการส่งเสริมการทำการเกษตรทางเลือก ที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแกน นำการสื่อสารในการขับเคลื่อน การขาดองค์ความรู้ในการเนื้อหาการทำเกษตรทางเลือก การขาด การจัดทำสื่อที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้เกษตรกรเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย และการขาดกระบวนการ สรรหาคัดเลือกเกษตรกรที่เป็นตัวจริงและเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง จึงควรให้ความสำคัญกับการ ค้นหาผู้ส่งสารทั้งในและนอกชุมชนที่มีความตั้งใจจริง มีความรู้และเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำเกษตร ทางเลือก การขับเคลื่อนความรู้การทำเกษตรทางเลือกทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึกแก่เกษตรกรที่สนใจ และมีใจรักในการทำเกษตรทางเลือกอย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงโดยใช้สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจที่หลากหลาย และเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการทำเกษตรทางเลือก และการลดและเลิกการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรในที่สุด เพื่อผลดีต่อคุณภาพชีวิตของ เกษตรกร ผู้บริโภค และสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ในระยะยาว

อัญชลี ยิ้มสมบูรณ์ และคณะ (2554) ศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกร อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

สำเร็จการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักทำสวนมะพร้าว มีพื้นที่ทำการเกษตร 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 48.9 และมีประสบการณ์ในการทำการเกษตร 30 ปีขึ้นไป 2) สภาพการจัดการความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 4) การเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ ปัญหาและอุปสรรคตามตัวแปร พบว่า ด้านเพศไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรีชา ปิยจันทร์ และคณะ (2552) ศึกษาเรื่อง “การปลูกผลไม้เกษตรอินทรีย์ ปัญหาและอุปสรรคกรณีศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” พบว่า การผลิตผลไม้เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายจะต้องมีกระบวนการผลิตที่ผ่านการตรวจมาตรฐานจากหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐาน คือสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรพื้นที่ 6 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยรับรองแปลงการผลิตของการปลูก และรับรองผลผลิตว่าได้มาตรฐานตามการดำเนินการของเกษตรอินทรีย์ ซึ่งในมาตรฐานได้ส่งผลให้เกษตรกรได้ตระหนักในการควบคุมหรือการผลิตการเกษตรที่ให้ความสำคัญต่อการดูแลระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการควบคุมมาตรฐานให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด โดยเกษตรกรที่ผลิตเกษตรอินทรีย์มักจะมีแรงจูงใจมาจากความปลอดภัยในการบริโภคและสารพิษที่อาจตกค้าง จากการผลิตเกษตรเคมีที่ผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว แม้การผลิตเกษตรอินทรีย์จะยุ่งยากกว่าการผลิตเกษตรเคมี แต่เกษตรกรผู้ผลิตก็ลงความเห็นว่าในระยะยาวแล้วการผลิตเกษตรอินทรีย์จะให้ผลในการตอบแทนจากการลงทุนที่คุ้มค่ากว่าการผลิตที่ใช้เกษตรเคมี เพราะต้นทุนปุ๋ยเคมีมีราคาที่สูงขึ้น แต่เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มักประสบกับปัญหาทางด้านการตลาด หรือช่องทางในการจัดจำหน่ายเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ การดำเนินงานด้านการตลาดจึงอยู่ที่ความสามารถเฉพาะตัวของเกษตรกร ขาดการรวมกลุ่มที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดอำนาจในการต่อรองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการค้าก็ไม่ได้มีการส่งเสริมผลผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อการเฉพาะ อีกทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม ก็ขาดการสนับสนุนที่ชัดเจนต่อกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้เกษตรอินทรีย์

จุฑามาส กิรติกสิกร (2542) ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็ก” พบว่า 1) บุคคลที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น มีการเปิดรับสารที่มีเนื้อหาหรือรายการที่ให้ความบันเทิงเป็นหลัก รองลงมาคือ เนื้อหาหรือรายการที่ให้ความรู้ 2) บุคคลในวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ ผลการวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า นิยมเปิดรับสารประเภทที่มีเนื้อหาหรือรายการข่าวต่างๆ รองลงมาคือ เนื้อหาหรือรายการประเภทให้ความรู้ และประเภทให้ความบันเทิง ตามลำดับ

ลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับสื่อสรุปได้ดังนี้ 1) ความถี่ในการเปิดรับ มีข้อค้นพบตรงกัน สรุปได้ว่า ในปัจจุบันบุคคลวัยต่างๆ ส่วนใหญ่นิยมเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือวิทยุ และเลือกเปิดเกือบครบทุกด้าน ยกเว้นบุคคลที่บกพร่องทางร่างกายมีการเปิดรับน้อยมาก 2) ช่วงระยะเวลาในการเปิดรับโทรทัศน์ 17.00-21.00 น. วิทยุ 5.00-9.00 น. สื่ออื่นๆ น้อยมาก 3) เนื้อหาที่เปิดรับ วัยรุ่นจะเปิดรับรายการบันเทิง รองลงมาคือ ประเภทให้ความรู้ ส่วนผู้ใหญ่เลือกเปิดรับข่าว ความรู้ และบันเทิงตามลำดับ

วิญญู พันธุ์โต (2545) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีทำการเกษตรไปสู่เกษตรกรอินทรีย์: กรณีศึกษาตำบลบ้านปิ่น อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา” พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเกิดจากดินเสื่อมสภาพอย่างหนัก ทำให้ต้องมีการลงทุนสูง เกษตรกรมีภาระหนี้สินทั้งในและนอกระบบมากขึ้น ราคาผลผลิตต่ำ ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการสารพิษที่ตกค้างจากสารเคมี ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมากที่สุดในระบบการผลิตในด้านการเกษตรในปัจจุบันเป็นแบบเชิงเดี่ยวที่ต้องเทคโนโลยี ในการผลิตเข้ามาช่วยจึงต้องพึ่งเครื่องจักรและสารเคมีต่างๆ ที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตให้ได้มากที่สุด ตามกลไกของเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน เกษตรกรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนจากเกษตรกรรมแบบเคมีมาเป็นเกษตรแบบอินทรีย์ เนื่องจากเกิดความตระหนักและเชื่อมโยงความคิด ความรู้ ที่ได้จากปัจจัยทั้งภายในภายนอกที่เข้ามากระทบ ส่วนที่สองคือ กลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและทำการเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องอันเป็นผลจากความตั้งใจและภูมิปัญญาท้องถิ่นและกลุ่มเลิกทำเกษตรแบบอินทรีย์เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคจากภาระรายจ่ายในครอบครัวและภาระหนี้สินระยะการดำเนินการยาวนานกว่าจะเห็นผลและไม่มีตลาดรองรับผลผลิต

สุวิทย์ ธนวิชากร (2556) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรตำบลทุ่งหลวง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” พบว่า (1) ลักษณะทางประชากร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.0 มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 29.5 มีระดับการศึกษา ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 19.5 มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 74.5 ส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 60.8 ส่วนใหญ่ฝึกอบรมกับเกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ ร้อยละ 49.7 (2) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 เปิดรับนานๆ ครั้ง สื่อที่เปิดรับมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 63.7 รองลงมาคือ วิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 16.3 ส่วนใหญ่สถานที่ที่เปิดรับสื่อคือที่บ้าน เวลาเปิดรับสื่อคือ ตอนบ่าย เปิดรับสื่อแล้วมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 90.8 ประเภทเนื้อหาที่เปิดรับคือ ประสิทธิภาพ ร้อยละ 62.5 ส่วนสื่อบุคคล เวลาที่เปิดรับต่างกันคือ เวลากลางคืนมากที่สุด เปิดรับจากตัวแทนจำหน่ายสารเคมีมากที่สุดร้อยละ 70.0

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ความต้องการด้านเนื้อหาเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) คือ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 5,540 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2556)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ที่อาศัยอยู่ในตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน

1.3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N = จำนวนประชากร

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ

0.05 โดยจำนวนขนาดของประชากรมีจำนวน 5,540 คน เมื่อนำมาคำนวณได้ดังนี้

$$n = \frac{5,540}{1 + 5,540(0.05)^2}$$

$$n = 373$$

ดังนั้น เพื่อความง่ายและตัวเลขลงตัวจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน

1.4 การเลือกตัวอย่าง โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยให้ผู้นำชุมชนแจกใบที่
ประชุมชนหมู่บ้านที่ทำเกษตรอินทรีย์ตำบลทุ่ง จำนวน 8 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 50 คน รวมเป็น 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ลักษณะทางประชากร

ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านเนื้อหาการทำเกษตรอินทรีย์ เป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา
2. ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัยของผู้ที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง
การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
3. จัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่
ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ รศ.ดร.กัจกร หลุยยะพงศ์ รศ.ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน และผศ.ดร.ภัสวดี
นิติเกษตรสุนทร เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของประเด็นคำถามและความเหมาะสมของ
ภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตาม
ความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยนำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในที่ประชุมของเกษตรกร

4.2 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และนำมาพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านเนื้อหาการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 4 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลลักษณะทางประชากร

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษารายได้ และระยะเวลาในการทำเกษตรหรือทำเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทางประชากร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	298	74.50
หญิง	102	25.50
รวม	400	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ			
	20-30 ปี	0	0
	31-40ปี	38	9.50
	41-50 ปี	185	46.25
	51-60 ปี	129	32.25
	60 ปีขึ้นไป	48	12.00
	รวม	400	100.00
การศึกษา			
	ไม่ได้เรียน	0	0
	ประถมศึกษา	0	0
	มัธยมศึกษาตอนต้น	126	31.50
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	167	41.75
	ปวส.	107	26.75
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	0	0
	รวม	400	100.00
รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	46	11.50
	5,000 – 10,000 บาท	88	22.00
	10,001– 15,000 บาท	96	24.00
	เกินกว่า 15,000 บาท	170	42.50
	รวม	400	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์		
1-5 ปี	51	12.75
6-10 ปี	228	57.00
11-15 ปี	86	21.50
16-20 ปี	35	8.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 และเพศหญิงจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ตามลำดับ

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ตามลำดับ

การศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.มากที่สุด จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมาคือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 การศึกษาระดับ ปวส. จำนวน 107 คิดเป็นร้อยละ 26.75 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ เกินกว่า 15,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 รายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ตามลำดับ

ระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำเกษตรมานาน 6-10 ปี มากที่สุด จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมาทำเกษตรมานาน 11-15 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 ทำเกษตรมานาน 1-5 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และทำเกษตรมานาน 16-20 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง

ฟังวิทยุกระจายเสียง	จำนวน	ร้อยละ
เคย	356	89.00
ไม่เคย	44	11.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยฟังรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 89.00 ไม่เคยฟังรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง

เวลาที่ฟังวิทยุกระจายเสียง	จำนวน	ร้อยละ
เช้า	169	42.25
สาย	47	11.75
บ่าย	160	39.75
เย็น	24	6.25
กลางคืน	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ฟังวิทยุกระจายเสียงในช่วงเวลาเช้ามืดที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25 รองลงมาเวลาบ่าย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75

ในช่วงสาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75 เวลาเย็น จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ และไม่ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเลยในช่วงเวลากลางคืน

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง

ฟังวิทยุกระจายเสียงบ่อยครั้งเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	183	45.75
สัปดาห์ละ 3-4 วัน	98	24.25
เดือนละ 4-6 ครั้ง	26	6.75
ทุกเดือน	93	23.25
ทุก 3 เดือน	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ฟังวิทยุกระจายเสียงทุกวันมากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.75 รองลงมาสัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 เดือนละ 4-6 ครั้ง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 และทุกเดือน จำนวน 93 คิดเป็นร้อยละ 23.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างพึงรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง

สถานที่รับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง	จำนวน	ร้อยละ
บ้าน	132	33.00
แปลงเกษตร	77	19.25
ขณะเดินทางตอนเช้า	137	34.25
ขณะเดินทางตอนเย็น	54	13.50
อื่นๆ	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงขณะเดินทางตอนเช้ามากที่สุด จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 รองลงมาฟังที่บ้าน จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 ฟังที่แปลงเกษตร จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 และฟังขณะเดินทางตอนเย็น จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์

รับชมรายการทางโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
เคย	346	86.50
ไม่เคย	56	13.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรับชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์มากที่สุด จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.50 ไม่เคยรับชม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์

เวลาที่รับชมรายการโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
เช้า	177	44.25
สาย	59	14.75
บ่าย	164	41.00
เย็น	0	0
กลางคืน	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เวลาที่เปิดรับชมโทรทัศน์ในช่วงเช้ามืดมากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 รองลงมาในช่วงบ่าย จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 และในช่วงสาย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 ตามลำดับ และไม่เคยชมการเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์ในช่วงเย็นและกลางคืนเลย

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างรับชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์

ชมรายการโทรทัศน์บ่อยครั้งเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	118	29.50
สัปดาห์ละ 3-4 วัน	149	37.25
เดือนละ 4-6 ครั้ง	96	24.00
ทุกเดือน	37	9.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชมรายการโทรทัศน์สัปดาห์ละ 3-4 ครั้งมากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 รองลงมาทุกวัน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ

29.50 เดือนละ 4-6 ครั้ง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และทุกเดือน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
บ้าน	346	86.50
อื่นๆ	54	13.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดชมรายการโทรทัศน์ที่บ้านมากที่สุด จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.50

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่พูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล

การพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
คนในครอบครัว	88	22.00
ผู้นำชุมชน	214	53.50
เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ	98	24.50
อื่นๆ	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุย สอบถามเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์จากผู้นำชุมชนมากที่สุด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมาเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และคนในครอบครัว จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของช่วงเวลากลุ่มตัวอย่างที่พูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล

ช่วงเวลาพูดคุย	จำนวน	ร้อยละ
เช้า	0	0
สาย	42	10.50
บ่าย	107	26.75
เย็น	251	52.75
กลางคืน	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุย สอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเวลาเย็นมากที่สุด จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 รองลงมาในช่วงบ่าย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 และในช่วงสาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล

ความบ่อยครั้งในการพูดคุยกับสื่อบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	53	13.25
สัปดาห์ละ 3-4 วัน	72	18.00
เดือนละ 4-6 ครั้ง	96	24.00
ทุกเดือน	179	44.75
อื่นๆ	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุย สอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคลทุกเดือนมากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 รองลงมาเดือนละ 4-6 ครั้ง

จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และทุก
วัน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับเกษตร
อินทรีย์จากสื่อบุคคล

สถานที่พูดคุย	จำนวน	ร้อยละ
บ้าน	69	17.25
แปลงเกษตร	35	8.75
ที่ประชุม	296	74.00
อื่นๆ	0	0
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุสถานที่พูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับ
เกษตรอินทรีย์ในที่ประชุมมากที่สุด จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 รองลงมาที่บ้าน จำนวน
69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25 และแปลงเกษตร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ

**ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของ
เกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความต้องการด้านเนื้อหา	มาก (คน : ร้อยละ)	น้อย (คน: ร้อยละ)
ผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์	382 (95.50)	18 (4.50)
ตลาดสำหรับการผลิต	326 (81.50)	74 (18.50)
งบประมาณในการทำเกษตรอินทรีย์	293 (73.25)	107 (26.75)
พืชชนิดใดใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์	283 (70.25)	141 (35.35)
ระบบน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์	267 (66.75)	133 (33.25)
การใช้จ่ายในการทำเกษตรอินทรีย์	259 (64.75)	142 (35.25)
สถานการณ์ของการทำเกษตรอินทรีย์	226 (56.50)	174 (43.50)
วิธีการทำเกษตรอินทรีย์	202 (50.50)	198 (49.50)
ที่ปรึกษาด้านการทำเกษตรอินทรีย์	196 (49.00)	204 (51.00)
ดินที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์	182 (45.40)	228 (54.50)

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เกี่ยวกับผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด ร้อยละ 95.50 รองลงมาคือ การตลาดสำหรับการผลิต ร้อยละ 81.50 งบประมาณในการทำเกษตร ร้อยละ 73.25 พืชชนิดใดใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 70.25 ระบบน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 66.75 การใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 64.75 สถานการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 56.50 วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 50.50 และที่ปรึกษาด้านเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 49.00 และที่ดินเหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 45.40 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์

ในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีอุปสรรคด้านเวลา เป็นอุปสรรคสำคัญ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีเวลาในการรับฟังและรับชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เฉพาะในช่วงเวลาที่ออกไปทำงาน ดังนั้นจึงมีเวลารับฟังค่อนข้างน้อย

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อเกษตรอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในด้านเวลาการรับชมและรับฟังเป็นสิ่งที่เกษตรกรต้องการให้ปรับปรุง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มช่วงเวลาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้นและต้องการให้มีการเสนอรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3) อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ที่อาศัยอยู่ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม เลือกรูปแบบแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ

1. สรุปการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 และเพศหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเกิน 15,000 บาท จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ระยะเวลาในการทำเกษตรอินทรีย์ 6-10 ปี มากที่สุด จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00

1.2 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มากที่สุด จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 89.00 เวลาที่ฟังรายการมากที่สุดคือ ช่วงเช้า จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25 ความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียงคือ ทุกวัน จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.75 และสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียงคือ ขณะเดินทางตอนเช้า จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยชมรายการเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์ จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.50 ส่วนใหญ่ชมรายการโทรทัศน์ในช่วงเช้า จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 ความบ่อยครั้งที่

ในการชมรายการสัปดาห์ละ 3-4 วัน มากที่สุด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 และส่วนใหญ่ชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่บ้าน จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 86.50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุยสอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากผู้นำชุมชนมากที่สุด จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 เวลาที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุยสอบถามมากที่สุดคือ ช่วงเย็น จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุยสอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อมวลชนทุกเดือน จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 และสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างชอบพูดคุยมากที่สุดคือ ที่ประชุม จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00

1.3 ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่งอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เนื้อหาด้านผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 95.50 รองลงมาคือ ตลาดสำหรับการผลิต จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 งบประมาณในการทำเกษตร จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 73.25 ชนิดของพืชในการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.25 ระบบน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 การใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.75 สถานการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 ที่ปรึกษาด้านเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 49.00 และดินที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.40 ตามลำดับ

1.4 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

พบว่า เกษตรกรมีอุปสรรคด้านเวลา เป็นอุปสรรคสำคัญ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีเวลาในการรับฟังและรับชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เฉพาะในช่วงเวลาที่ออกไปทำงาน ดังนั้นจึงมีเวลารับฟังค่อนข้างน้อย

1.5 ข้อเสนอแนะ

พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในด้านเวลาการรับชมและรับฟังเป็นสิ่งที่เกษตรกรต้องการให้ปรับปรุง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มช่วงเวลาในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้นและต้องการให้มีการเสนอรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน

2. อภิปรายผล

2.1 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ฟังวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด เวลาที่ฟังวิทยุกระจายเสียงมากที่สุดคือ ช่วงเช้า ความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียงคือ ทุกวัน และสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียงคือ ขณะเดินทางตอนเช้า

การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชมรายการเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ชมรายการโทรทัศน์ในช่วงเช้า ความบ่อยครั้งในการชมรายการสัปดาห์ละ 3-4 วัน มากที่สุด และส่วนใหญ่ชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่บ้าน

การเปิดรับสื่อบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุยสอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากผู้นำชุมชนมากที่สุด เวลาที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุยสอบถามมากที่สุดคือ ช่วงเย็น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พูดคุยสอบถามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคลทุกเดือนและสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างชอบพูดคุยมากที่สุดคือ ที่ประชุม สอดคล้องกับ Assael (1985, pp. 218-224) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้รับสารจะเลือกรับสื่อที่มีอยู่โดยผู้รับสารไม่ต้องพยายามนั้นคือ สื่อที่ใกล้ตัวและสื่อที่มีความสะดวก นิยม วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และสื่อบุคคลตอบสนองผู้รับสารได้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับ Merrill and Lowenstein (2002 อ้างใน สุวิทย์ ธนวิชากร, 2556) ที่กล่าวว่า มนุษย์เปิดรับสื่อเพื่อประโยชน์ใช้สอยของตนเอง โดยจะเลือกสื่อที่มีความพยายามน้อยที่สุด และได้ผลประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด ดังนั้น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และสื่อบุคคลที่เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ใกล้ตัวมากที่สุดและสอดคล้องกับสมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช (2552) ศึกษาเรื่องการประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์ในตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า เกษตรกรเกษตรรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์จากวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือสื่อบุคคล และวิทยุกระจายเสียง และสอดคล้องกับ สุวิทย์ ธนวิชากร (2556) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลทุ่งหลวง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า สื่อที่เกษตรกรเปิดรับมากที่สุดคือ โทรทัศน์ สถานที่ที่เปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์ส่วนใหญ่คือ ที่บ้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวชและคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรในกรุงเทพมหานครและจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สถานที่รับข่าวสารจากสื่อบุคคลคือหอประชุมประจำหมู่บ้านและร้านค้า และเวลาในการฟังรายการของเกษตรกรคือ 06.00-08.00 น. อาจกล่าวได้ว่าสื่อทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ

โทรทัศน์ สื่อบุคคล เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรแต่สื่อวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ มักจะมีรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเช้า อาจเป็นเพราะช่วงเย็นหรือกลางคืน เป็นเวลาที่ดีโดยเฉพาะโทรทัศน์ถือเป็นช่วง prime time จึงทำให้เกษตรกรไม่ได้ชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงกลางคืน แต่วิทยุกระจายเสียงสามารถนำเสนอรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเย็นหรือกลางคืนได้

2.2 ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอ ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีของเกษตรกร พบว่า มีความต้องการเนื้อหาด้านผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาคือ ตลาดสำหรับการผลิต งบประมาณในการทำเกษตร พืชชนิดที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ระบบน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรอินทรีย์ สถานการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ ที่ปรึกษาด้านเกษตรอินทรีย์ และดินที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ ตามลำดับ สอดคล้องกับเว็บไซต์กรีนเน็ต (<http://www.greennet.or.th/article/86> สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558) ที่กล่าวว่า วิธีการผลิตเกษตรอินทรีย์จึงเป็นวิถีแห่งการเคารพและพึงพิงธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรพื้นบ้านของสังคมไทย แต่ในขณะเดียวกันเกษตรอินทรีย์ก็ไม่ได้ปฏิเสธการผลิตเพื่อการค้า เพราะตระหนักว่าครอบครัวเกษตรกรส่วนใหญ่จำเป็นต้องพึ่งพาการจำหน่ายผลผลิตเพื่อเป็นรายได้ในการดำรงชีพ ขบวนการเกษตรอินทรีย์พยายามส่งเสริมทำการตลาดผลผลิตเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับท้องถิ่น และระหว่างประเทศ โดยการตลาดท้องถิ่นอาจมีรูปแบบหลากหลายตามเงื่อนไขทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น หากเกษตรกรเห็นว่า การทำเกษตรอินทรีย์มีผลดีต่อสุขภาพและเสริมสร้างรายได้ ย่อมทำให้เกษตรกรมีความต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาคือ ตลาดสำหรับการผลิตและงบประมาณในการทำเกษตรอินทรีย์ ที่กล่าวบุคคลจะเปิดรับสื่อเพื่อต้องการข้อมูลที่ตนเองอยากรู้ และสอดคล้องกับ Atkin (1998 อ้างใน อรณัฐ สุขประเสริฐ, 2537) ที่กล่าวว่า ความต้องการของผู้รับสารในการรับสารของบุคคลนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล คือ ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนและความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับผลกำไรในการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อที่จะได้รายได้ไปสนองความต้องการทางร่างกายที่ มาสโลว์ อธิบายว่า เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต ดังนั้น เกษตรกรจึงมีความต้องการในการลงทุนทำเกษตรอินทรีย์น่าจะมีผลกำไรมายังชีพครอบครัวของเกษตรกรได้พอเพียง

2.3 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พบว่า อุปสรรคด้านเวลาทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีเวลาในการฟังและชมรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเวลาออกไปทำงานจึงทำให้มีเวลาจำกัด สอดคล้องกับสมควร กวียะ (2547) ที่กล่าวถึงสื่อมวลชนสมัยใหม่ว่ามีราคาแพงและมักถูกควบคุมในด้านกรรมสิทธิ์ จนขาดความเป็นธรรมต่อสังคม สื่อมวลชนที่มีอยู่จึงถูกกล่าวหาจากบางฝ่ายว่าเป็นสื่อของชนชั้น (Class Media) มากกว่าที่จะเป็นสื่อมวลชน (Mass Media) การที่จะออกอากาศรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในช่วงเวลาเย็น ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เพราะเป็นช่วงเวลาดีของสถานี ไม่ว่าจะเปลี่ยนสถานีเพื่อบริการสาธารณะหรือธุรกิจแต่อาจทำได้ในลักษณะเสนอข่าวสั้น เสนอความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ในการเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางสื่อโทรทัศน์ควรเผยแพร่ในช่วงเย็นด้วย โดยเป็นข่าวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เนื่องจากเป็นเวลาในการชมรายการโทรทัศน์ของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เสร็จจากงาน

3.1.2 ควรผลิตรายการเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์และออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในช่วงเย็นเพื่อให้เกษตรกรได้ฟังอย่างทั่วถึง

3.1.3 ในรายการเกษตรอินทรีย์ทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ควรเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการลงทุนและผลตอบแทนที่จะทำให้เกษตรกรเลี้ยงครอบครัวได้มีความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาความต้องการในการเปิดรับสื่ออื่นๆของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เพื่อนำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาความต้องการของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเกี่ยวกับเนื้อหา ด้านเกษตรอินทรีย์เพื่อนำผลมาวางแผนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง และรายการโทรทัศน์ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร.....	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป.....	41
ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	44
ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	51
ส่วนที่ 4 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์.....	52
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ.....	52
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	53
สรุปผลการวิจัย.....	53
อภิปรายผล.....	55
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	58
ภาคผนวก.....	62
ประวัติผู้ศึกษา.....	67

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผักเกษตรอินทรีย์กับผักประเภทต่างๆ.....	11
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทางประชากร.....	41
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดฟังรายการเกษตรอินทรีย์ ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	44
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	44
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการ เกษตรอินทรีย์ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	45
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างฟังรายการเกษตรอินทรีย์ ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	46
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับชมรายการเกี่ยวกับ เกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์.....	46
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างชมรายการเกี่ยวกับ เกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์.....	47
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างรับชมรายการ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์.....	47
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างชมรายการเกี่ยวกับ เกษตรอินทรีย์ทางโทรทัศน์.....	48
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่พูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับ เกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล.....	48
ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของช่วงเวลากลุ่มตัวอย่างที่พูดคุย/สอบถาม เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล.....	49
ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุย/สอบถาม เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล.....	49
ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างพูดคุย/สอบถาม เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล.....	50

ญ

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	51
---	----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2.1 การขยายตัวของเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย.....	14
ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบสื่อสาร.....	19
ภาพที่ 2.3 แบบจำลองกระบวนการเลือกสรรของผู้รับสาร.....	27

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร
ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ในชุดวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระของ นางสาว อิงลดา ปิยกาญจน์ นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงใน และเติมข้อความที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- 20 - 30 ปี 51 - 60 ปี
 31 - 40 ปี 60 ปีขึ้นไป
 41 - 50 ปี

3. การศึกษา

- ไม่ได้เรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย,ปวช.
 ประถมศึกษา ปวส.
 มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. รายได้รวมของท่านต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,000-10,000 บาท
 10,001-15,000 บาท เกินกว่า 15,000 บาท

7. ท่านชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์บ่อยครั้งเพียงใด

- ทุกวัน สัปดาห์ละ 3-4 วัน
 เดือนละ 4-6 ครั้ง เดือนละ 1 ครั้ง

8. สถานที่ที่ท่านเปิดรับชมมากที่สุดคือที่ใด

- บ้าน
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

สื่อบุคคล

9. ท่านพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์จากผู้ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ถ้าเคยได้รับข่าวสารตอบข้อ 10-12)

- คนในครอบครัว
 ผู้นำชุมชน
 เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล/เกษตรอำเภอ
 อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

10. เวลาใดที่ท่านพูดคุย/สอบถามมากที่สุดเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคล

- เช้า สาย
 บ่าย เย็น
 กลางคืน

11. ท่านพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคลบ่อยครั้งเพียงใด

- ทุกวัน สัปดาห์ละ 3-4 วัน
 เดือนละ 4-6 ครั้ง ทุกเดือน

12. สถานที่ที่ท่านพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์จากสื่อบุคคลมากที่สุดคือที่ใด

- บ้าน แปลงเกษตร
 ที่ประชุม อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 ความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลทุ่ง อำเภอไชยา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความต้องการด้านเนื้อหา เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร	ระดับความต้องการ	
	มาก	น้อย
1. วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ 2. สถานการณ์ของการทำเกษตรอินทรีย์ 3. พืชชนิดใดที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ 4. การใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรอินทรีย์ 5. ระบบน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ 6. ดินที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ 7. งบประมาณในการทำเกษตรอินทรีย์ 8. ตลาดสำหรับผลผลิต 9. ผลกำไรของการทำเกษตรอินทรีย์ 10. ที่ปรึกษาด้านเกษตรอินทรีย์		

ส่วนที่ 4 อุปสรรคในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระจอกข่าว oknation. (2556). *สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์*. สืบค้นจาก
<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=292121>
- กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาเกษตรอินทรีย์. (2557). สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2557. จาก
<http://www.organic.moc.go.th/sites/default/files/publication/agri.doc>
_____. (2558). สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558. จาก
<http://www.agriqua.doae.go.th/organic/general/general.html>
_____. (2558). สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558. จาก
<http://www.agriqua.doae.go.th/organic/general/general.html>
- จุฑามาส กิรติกสิกร. (2542). ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็ก. คณะนิเทศศาสตร์
การประชุมวิชาการจัดการปัญญาวิวัฒน์ สถาบันการจัดการปัญญาวิวัฒน์.
- ชาติชาย ชุมสาย ณ อยุธยา. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารผ่านแมลงอย่างถูกต้องและปลอดภัยใน
พืชผักของเกษตรกรในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศา-
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2558). สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558. จาก
<http://www.dailynews.co.th/article/267690>
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). สืบค้นวันที่ 21 เมษายน 2558. จาก
<https://sites.google.com/site/chaipatcompanylimited/txn-thi-6>
- ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ. (2547). การบูรณาการวิชาชีพเพื่อประยุกต์ใช้ในงานนิเทศศาสตร์ ใน
ประมวลสาระชุดวิชาบูรณาการวิชาชีพนิเทศศาสตร์. หน่วยที่ 4. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.
- บุญเลิศ สุกคิดก. (2548). *การสื่อสารและหน้าที่ในสังคม*. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.
_____. (2548). ทฤษฎีการสื่อสาร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาและทฤษฎีการสื่อสาร*.
หน่วยที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2532). แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการ
สื่อสารเพื่อการพัฒนา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.
_____. (2546). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ภาพการพิมพ์.

- ปวีณา แสงเดือน. (2551). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรทำนาเขตทุ่งกุลาร้องไห้ในจังหวัดร้อยเอ็ด. *บัณฑิตศึกษา มจร.*, 1 (มกราคม-มิถุนายน), 115-123.
- ปรีชา ปิยจันทร์ และคณะ. (2552). การปลูกผลไม้เกษตรอินทรีย์ ปัญหาและอุปสรรคกรณีศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. *วารสารร่วมพฤษ*, 27(2), 136-137.
- พีระ จิรโสภณ. (2547). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและพฤติกรรม การสื่อสาร*. หน่วยที่ 11. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชา นิเทศศาสตร์.
- ภัสวดี นิตินิเทศสุนทร. (2548). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารและพฤติกรรมสื่อสาร ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและพฤติกรรมสื่อสาร*. หน่วยที่ 1 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์.
- วลัยเงิน มหาคุณ และพิมพ์หทัย วิจิตรนาวัน. (2547). สืบค้นวันที่ 25 สิงหาคม 2558. จาก <http://www.organicthailand.com>
- วรเชษฐ์ชอบใจ และคณะ. (2553). พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือดของกลุ่มเกษตรกรต้นน้ำ: กรณีศึกษาชาวเขาเผ่าม้ง จังหวัดพะเยา. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 4(2), 36-47
- วิญญู พันธุ์โต. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีทำการเกษตรไปสู่เกษตรอินทรีย์: กรณีศึกษาดำบลบ้านปิน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศุภรัศมี จิติกุลเจริญ. (2540). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2540). *ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สง่า ทับทิม. (2553). กระบวนการลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อเพิ่มความปลอดภัยด้านสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกพริกและชุมชนบ้านหัวเรือทอง ตำบลหัวเรือ อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 5(1), 65-75
- สุชาดา แสงดวงดี. (2549). *บริบทและปัญหาการสื่อสารแนวความคิดการทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีไปสู่เกษตรกรตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.

- สุรพล วิบูลย์ญาณ และคณะ. (2554). *ทัศนคติการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ของชาวนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, พิษณุโลก.
- สุวิทย์ ฐนิชากร. (2556). *การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรตำบลทุ่งหลวง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี).
- สุภาภรณ์ งามวงศ์น้อย. (2543). *ทัศนคติและพฤติกรรมการเปิดรับรายการวิทยุโทรทัศน์ด้านการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมภาร เจริญสุข. (2539). *พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและความพึงพอใจจากรายการเกมส์โชว์ทางโทรทัศน์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สมศักดิ์ ภูหาสวรรค์เวช และคณะ. (2551). *การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรในกรุงเทพมหานครและจังหวัดฉะเชิงเทรา*. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 46: สาขาศึกษาศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ สาขาส่งเสริมการเกษตรและคหกรรมศาสตร์. _____.(2552). *การประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์ในตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขาส่งเสริมการเกษตรและคหกรรมศาสตร์.
- สำนักข่าวอิสรา. (2557). สืบค้นวันที่ 27 กรกฎาคม 2557. จาก <http://www.isranews.org/thairefrom-news-labor-quality/item/31628-rice/>
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์. (2557). สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.organic.moc.go.th/sites/default/files/publication.../agri.doc>
- สหกรณ์กรีนเนท. (2557). สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2557. จาก <http://www.greennet.or.th/article/86>
- _____. (2557). สืบค้นวันที่ 23 สิงหาคม 2557. จาก <http://www.greennet.or.th>
- _____. (2557). สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2557. จาก <http://www.greennetorganic.com>
- _____. (2558). สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558. จาก <http://www.greennet.or.th/article/411>
- _____. (2558). สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2558. จาก <http://www.greennet.or.th/article/86>
- web blog OKnation. (2556). *สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์*. สืบค้นวันที่ 29 พฤษภาคม 2556. จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=292121>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวอิงลดา ปิยะกาญจน์
วัน เดือน ปีเกิด	12 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ทำงาน	โรงแรมศรีสมุย
ตำแหน่ง	Gest Service Agent Supervisor

